

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

НА

III-ТО ВЕЛИКО ЖАРОДНО СЪБРАНИЕ.

ВЪ В. ТЪРНОВО.

IV-ТО ЗАСЪДАНИЕ, ЧЕТВЪРТЪКЪ 23 ОКТОМВРИЙ 1886 ГОД.

(Отворено въ ч. 1 1/2 сл. п.л.; подъ прѣдсѣдателството на г-на Георгия Живкова.)

Прѣдсѣдателъ: (Звъни). Засѣданието се открива, ще се прочете списъка на г-да прѣдставителитѣ, за да се види кой присѣтствува и кой отсѣтствува въ това засѣдание.

Секр. Клитанчевъ: (Чете списъка). Отсѣтствуватъ:

Недѣлковичъ, П. Славковъ, Ив. Халачевъ, Ст. Бабчевъ, Илия Щърбановъ, Д-ръ В. Радославовъ, Д. Бърневъ, К. Стоиловъ, гр. Начевичъ, Георгия Геровъ, Ив. Симеоновъ, Т. Баряктаръ, Грековъ, Христо Ивановъ, Хюсеинъ Сакоолу, Ахмедъ Ефенди, Зюлкрыю оглу, Васфи Ефенди, Л. Дуковъ, Х. Бекиръ Етенеджи, П. Мещовъ, П. Пѣевъ, Хр. Върбановъ, Савва Ивановъ, Я. Бръшляновъ, Др. Гешовъ, Ив. Нановъ, Т. Табаковъ, Хар. Караивановъ, М. Димчовъ, Цр. Никифоровъ, Д. Дойчиновъ, Ив. Червенаковъ, Цвѣтко Манчевъ, В. Маневски, Т. Ивановъ, Ив. Мариновъ, Д-ръ Драгановъ, Ив. Славейковъ, Хаджи Яха, К. Кушлевъ, Илия Цановъ, Д. Икономовъ, Д. Бѣлчевъ, Ф. Щърбановъ, Ив. Ев. Гешовъ, Илия Стоков, Ив. Адиевновъ, Стоянъ Молловъ, Георг. Ивановъ, Кирилъ

Х. Яневъ, Несторъ Марковъ, Я. Тотевъ, Г. Бѣлчевъ, Капалж-Оглу-Али, Ст. Цаневъ, Хренчо Димовъ.

Прѣдсѣдателъ: Отъ всичкитѣ г-да прѣдставители отсѣтствувалъ само 58 души, присѣтствуватъ 435, има законното число прѣдставители, за да могатъ да се почнатъ разискванията по въпроситѣ, положени на дневенъ редъ.

На дневенъ редъ имаме:

1). Прѣдложение отъ г-на Дюкмеджиева за избирание комиссия за отговора на тронното слово, и

2). Докладъ на комиссията по провѣркитѣ на изборитѣ. Г-нъ Дюкмедиевъ има думата. (Гласове: Той отсѣтствува). Тѣй като г-нъ Дюкмедиевъ отсѣтствува, неговото прѣдложение остава за идущия дневенъ редъ. На второ стои доклада на комиссията по провѣркитѣ на изборитѣ. Моля г-на докладчика да захване мѣстото си, именно докладчика г-на Калчева.

Доклад. Калчевъ: (Отъ трибуната). Г-да прѣдставители! Секцията отъ комиссията, на която имамъ честь да съмъ докладчикъ, прѣгледа изборитѣ въ слѣдующитѣ Окръзи и околии: (Чете):

РАПОРТЪ

На Комисията по проверката на изборитѣ отъ Севлиевскій, Плевненскій и Кюстендилскій окръжъ.

I. Севлиевскій Окръжъ.

а) Севлиевска околия. Спорѣдъ протокола при дѣлото, бюрото е съставено рѣдовно съгласно избирателний законъ, като сж присѣтствовали повече отъ 50 души избиратели и гласоподаването е почнало на 8½ ч. прѣди пладнѣ. При всичко, че гласуването слѣдваше редовно, но понеже до бюрото стигнаха слухове, че нѣкой си отъ гражданитѣ имали намѣрение да растурятъ избора и да грабнатъ избирателнитѣ урни, то съгласно 14-ий чл. отъ закона за изборитѣ бюрото взе рѣшение и поиска съдѣйствие отъ военнитѣ власти, и за запазване урнитѣ, но не е станало нужда отъ това съдѣйствие. Гласоподаването се свърши въ 5 ч. послѣ пладнѣ, и отъ прѣброяването на гласовѣтѣ се вижда, че числото на бюлетинитѣ е равно съ числото на гласоподавателитѣ, състояще отъ 2425 души.

При дѣлото са намиратъ три заевления противъ законността на избора: I-о заевление отъ около 50 души Севлиевски граждани, II-о заевление отъ с. Димчя и III-о заевление отъ с. Крамолинъ. Но понеже тия заевления сж еднообразни въ съдържанието си и по почерка се познава, че нѣколко лица сж подписани за всички; при това не излагатъ никакви фактове за подкрѣпленіе на заявленията си, когато, напротивъ, отъ протокола се вижда, че самитѣ подписавши заявления сж гласували, то комисия, заключаява, че заявленията сж неумѣстни.

Има и друго едно заевление подписано отъ Севлиевскій кметъ Влаева, и отъ прѣдсѣдателя на окр. постоянна комисия Ханджиева, които успорядватъ, че изборитѣ станали незаконни, и че въ бюрото имало членове малолѣтни и не записани въ избирателнитѣ списъци; но самий фактъ, че въ дѣлото се намира другъ единъ протоколъ за избора на бюрото, подписанъ отъ горнитѣ двама души, които заедно съ другитѣ избиратели признаватъ бюрото за законно избрано, самий тоя фактъ оборва тѣхното заевление, вслѣдствие на което и комисията го остава безъ послѣдствие. Прѣдъ видъ на всичко горѣизложено, комисията е на мнѣние, че изборитѣ въ Севлиевската Околия сж станали редовно, че сж спазели всичкитѣ формалности съгласно избирател. законъ и прѣдлага

на почитаемото Събрание да признае за законно избрани слѣдующитѣ лица: Никола Геновъ, Иванъ Факовъ, Стефанъ Шоповъ, Стефанъ Мадаревъ, Маринъ Коновъ, Никифоровъ, Симеоновъ, Иванъ Рачевъ, Апостолъ Минчовъ, Радой Георгиевъ, Цанко Недковъ, Христо Саввовъ и Василъ Ивановъ.

Прѣдсѣдателъ: Има ли нѣкой да говори по изборитѣ въ Севлиевската околия? (нѣма). Който не приема тѣзи избори за законни и правилни, да си дигне ржката. (Никой не дига), значи Севлиевскитѣ избори се потвърждаватъ.

г) Габровска околия. Бюрото е състоятелно, редовно, споредъ Избир. законъ и протокола е подписанъ повече отъ 50 души избиратели. Гласоподаването е почнало на 8 ½ часа прѣдъ пладнѣ и е било склучено на 5 часа послѣ пладнѣ. Отъ лицата записани въ избир. списъци присѣтсвували, сж 936 души, и отъ прѣброяването на гласовѣтѣ се доказва, че числото на бюлетинитѣ е равно съ числото на гласоподавателитѣ. Прѣзъ врѣме на гласоподаването, подадено е било на бюрото едно заявление подписано отъ лицата Христо Дръцкова, Гачова и Рашеева, въ което казватъ, че сж опълномощени отъ 1500 души граждани да протестираатъ противъ изборитѣ. Учителитѣ отъ гимназията свѣщ. Къневъ и Ив. Басмаджиевъ заедно съ ученицитѣ отъ гимназията сж захванали бюрото, като имъ сж запрѣтили избрания отъ тѣхъ прѣдсѣдателъ Ст. Бояджиева, и ще имъ се въспрѣпятствува въ гласоподаването. Понеже при заевлението не сжществува пълномощно отъ означенитѣ 1500 души, нито членъ са споменува отъ имената, и още, понеже не привождатъ никакви фактове, за да докажатъ по кой начинъ имъ е въспрѣпятствувано да гласоподаватъ, комисията, на мнѣние да остане казанното заевление безъ послѣдствие. Прѣдъ видъ на горѣизложеното, комисията е дошла до заключение, че изборитѣ на Габровската околия сж станали редовни, и прѣдлага на почит. Събрание да признае за законно избрани прѣдставители слѣдующитѣ лица: Ив. Червенияковъ, Цанко Добревъ, Хр. Конкилевъ, Ив. Калпазановъ, Хр. Басмаджиевъ и Хр. Илиевъ, (Утвърждаватъ се).

II. Плевненскій окръжъ.

Луковитска околия. Бюрото е съставено на 10 часа и гласоподаването е почнало на 11 часа, като е прѣстанало въ 5 часа послѣ пладнѣ. Отъ ли-

щата записани въ избор. списъци, присъствували сж 405 души, и отъ прѣброяванието на гласоветѣ се доказва, че числото на бюлетинитѣ е равно съ числото на гласоподавателитѣ. Въ дѣлото не се намира протокола за избора на бюрото; но като се взема прѣдъ видъ, че никакво заявление не съществува противъ законността на избора, комисията е на мнѣние да се признаятъ изборитѣ законни, и да се приематъ за прѣдставители на Луковската околия слѣд. лица: Василь Паневъ, Илия Георгевъ, Велю Ноновъ, Климентъ Спространски, Димитръ Цановски и Колю Витеновъ. (Утвърждаватъ се).

5). *Плѣвенска околия.* Бюрото е съставено на 10 часа и протокола е подписанъ повече отъ 50 души съгласно избор. законъ. Гласоподанието е траело до 5 часа послѣ пл. редовно. Отъ лицата записани въ избират. списъци гласували 443 души. Отъ прѣброяванието на гласоветѣ се доказва, че числото на бюлетинитѣ е равно съ числото на гласоподавателитѣ. За всичко това, комисията е на мнѣние, че изборитѣ сж станали редовно, че всичкитѣ формалности, нуждни, споредъ избор. законъ, сж спазени, и прѣдлага на поч. Събрание да признае за прѣдставители на плѣвен. околия: Петаръ Мецовъ, Петко Пѣвовъ, Хр. Върбановъ, Савва Ивановъ, Янку Бръшляновъ, Еремия Гешевъ, Иванъ Цаневъ, Тодоръ Табаковъ, Георги Вазовъ и Хараламби Кара-Ивановъ.

Дупнишка околия. Съ прискърбни чувства и болѣзнено сърдце докладваме случайтѣ по изборитѣ въ Дупнишката околия. Извѣстието за убийството на доблестний патриотъ Христо Грънчаровъ, бивний депутатъ, познатъ на повечето отъ г. г. прѣдставители, както на другаритѣ му Георги Зографъ, Бобошевский учитель, Папукчиевъ и околийски Началникъ Димитриеви сж разнесе гръмогласно изъ отечеството ни, и дълбоко наскърби всички. Мъченическата смъртъ на гия патриоти е въ състояние да покърти душата и на най жестоко сърдечний чловѣкъ. При всичко, че има, че имахми и други подобни нещастни случки въ изборитѣ, но тоя е единственъ въ Историята на изборитѣ по звѣрскій си характеръ. Българе заслѣпени по зловни страсти, които поставиха личнитѣ си интереси по високо отъ длъжноститѣ си къмъ отечеството, безъ да се побоятъ и трепнатъ поне отъ своята совѣсть, рѣшиха да турятъ светотатственна ржка на най священнитѣ права на Българ. граждани и то подпострикателството на такива лица станаха тия убийства въ Дупнишката околия.

Въ дѣлото са намира само едно кратко изложе-

ние отъ члена на пост. окр. комисия г. Смочевски, отъ което се вижда, че заранъта се е съставило бюро, но щомъ сж почнали гласоподаванията, нападнала е една тълпа и скѣсала бюлетинитѣ и сполучила да разпрѣсне всичко и се е впуснала послѣ на убийство. Бюрото се е прѣснало и самъ члена на постоянн. комисия е избѣгналъ отъ града, безъ да забѣлежи какво е станало по послѣ.

Г-да прѣдставители, комисията прѣдлага на почет. Събрание да рѣши и прѣпоржча на правителството да взематъ на бързо мѣрки за излавянието на главнитѣ виновници по убийствата въ Дупница, прѣдаванието имъ на съдъ и бързото имъ и строго наказание. А колкото за падналитѣ патриоти, Хр. Грънчаровъ, Георги Зографъ Бобошевски, учитель Папукчиевъ и окол Началникъ Димитриеви, които самоотверженно сж паднали въ изпълнение на най священна обязанность по изборитѣ, комисията прѣдлага на Великото Народно Събрание, въ тѣхна память, да прѣпоржча на правителството да опрѣдѣли пенсия достаточна за подѣржание на семействата имъ.

Прѣдседателъ: Желаетъ ли нѣкой да говори по злощастията, които сж станали въ Дупнишката околия?

Духовниковъ: Г-да! Вѣрвамъ, че всѣки отъ Васъ е ималъ случай да изслѣдва и изучи варварското и тиранско приключение, което сж направили нѣколко противници на отечеството, при извършване на изборитѣ върху най добритѣ дѣатели на отечеството г-да Грънчарова, Зографа, учителя Папукчиева и Околийский Началникъ Димитриеви. Нѣма съмнѣние, г-да, че настоящето дѣло е извършено съ злонамѣренна цѣль, съ която да турятъ прѣграда между правителственитѣ распорѣждания за изборитѣ на Великото Народно Събрание и да се постигнатъ най адскитѣ намѣрения на нѣкои зломисленници на отечеството. Подобни злощастни приключения ставатъ нѣколко пѣти. На пр. въ Враца прѣди 2¹/₂ години стана, послѣ прѣди 2 мѣсеци въ Хаджи Елесе и Стара Загора, но и до днесъ ходятъ не наказани. Нѣма съмнѣние, ако поч. Народно Събрание и правителството не прѣпоржчи най-голѣмото наказание, че нито единъ почти български гражданинъ не ще може да се осмѣли да упражни своето свѣщенно право, именно за избиране на прѣдставители. Съмъ на мнѣние да се прѣпоржчи отъ страна на Великото Народно Събрание на правителството, щото да упражни най строгитѣ мѣрки, безъ да обръща внимание на дълги формалности, които се изпълняватъ, при изпълнение на процедурата, защото, иначе, ще се повтарятъ та-

кива нѣща, а за надналитѣ, при изпълнението на своята свѣщенна длѣжностъ, съмъ на мнѣнието на комисията, да се зематъ подъ покровителство тѣхнитѣ дѣца, да се зематъ като стипендианти въ училищата, което ще бѣде записано въ историята и историята на Великото Народно Сѣбрание.

Илия Вълчевъ: Г-да прѣдставители! Дълбоко покрѣща челоуѣческото сърдце случката, станала въ Дубнишката околия. Едва ли, г-да прѣдставители, може човѣкъ да се сдържи и да не покжеа своето сърдце отъ жалъ, като си помисли, какъ звѣрски и безчелоуѣчно загиналъ най-свободния човѣкъ, най-доблестния патриотъ въ единъ Кюстендилски окръгъ, патриотъ, който е носилъ знамето, и който е защищавалъ правдинитѣ на българитѣ въ Кюстендилския окръгъ. Покойния депутатъ, Христо Грънчаровъ, е защищавалъ и правата на цѣлия български народъ. Съ гордостъ Кюстендилския окръгъ можеше да тури на първо мѣсто името на този гражданинъ. Съ гордостъ можеше да покаже, че това е лице, което се е ползувало съ довѣрие, и което е носило съ достоинство името депутатъ отъ Кюстендилския окръгъ цѣли 8 — 9 години. Едва ли можеше да повѣрва човѣкъ, г-да, че въ изборитѣ на 28 Септемврий ще станатъ жертва такива български патриоти като: Грънчарова, Зографа, Димитриева, бивши опълченецъ, който се е борилъ за българската свобода на Шипка, и звѣрски загинаха отъ кални ржѣцъ, които за позоръ може да се наричатъ български ржѣцъ. Така е загиналъ и Папукчиевъ, за когото, вѣрвамъ, всички сте чували, какъ се е държалъ за защита на народнитѣ права.

Тукъ е днесъ случая да видимъ, до колко сж основателни всички онѣзи злонамѣрени разгласявания, че правителството ужъ било употрѣбило насилия въ изборитѣ, станали сега за Великото Народно Сѣбрание. Вие чухте отъ г-на докладчика какво каза. Чухте, г-да, че Околийския Началникъ, при всичко, че располагалъ съ голѣмо число стражари, при всичко, че располагалъ съ половинъ ескадронъ войници, не ги е употрѣбилъ противъ тѣзи звѣрски нападатели. Той показалъ примѣръ, показалъ се български доблестенъ патриотъ, — той оставилъ себе си да загине, но не е употрѣбилъ насилие.

Моля Ви се, г-да, ако правителството днешно, въ лицето на своя прѣдставитель, — Околийския Началникъ въ Дубница, при такива нападения не е употрѣбило нападение, то може ли сега да се казва, че имало насилие? Напротивъ, насилена е народната воля, правото на българина, насилена е съвѣстѣта въ

тази околия отъ хора продаждни, които турятъ своитѣ продаждни намѣрения по-горѣ отъ интереситѣ на нашето отечество.

Вие виждате, че комисията, прѣдъ видъ на това, което стана въ дубнишката околия, прѣдлага, или тѣй да се каже намира за добръ двѣ нѣща да станатъ. Прѣдъ видъ на това, че е желателно въ бѣдѣ да се даде една сигурностъ на българскитѣ граждани да упражняватъ своитѣ права, комисията намѣрила, казватъ, щото виновницитѣ или убийцитѣ на тѣзи наши достойни патриоти да бѣдѣтъ веднага изловени, — ако не сж, — да се зематъ бързи мѣрки и по най бързи начинъ да бѣдѣтъ осѣдени по най-голѣмата строгостъ на закона. Това трѣба да стане, защото ще запазимъ въ бѣдѣ да не ставатъ такива нападения или убийства именно тамъ, гдѣто вика длѣжността всѣки българинъ да запази България за Българитѣ. Комисията, виждате отъ какво се е ржководила, като дошла до заключение, да са накажатъ. Тѣ трѣба да бѣдѣтъ наказани, колкото е възможно, по скоро и по тѣзи причини, защото извѣстно е на всички Ви, че такива нападения, които сж тѣй звѣрски извършени, колкото по скоро биватъ наказвани, толкова посилено дѣйствува върху такива нападатели и се постига цѣльта, която се гони чрѣзъ наказанието. Друго какво прѣдлага комисията? както виждате, дава заключение, че длѣжностъ обща е на всички ни, длѣжностъ е наша, като на депутати, щото да увѣковѣчимъ памятьта на тѣзи герои, които самоотвержено стояли срѣщу ками и револвери, съ което сж доказали, че прѣдпочитатъ да умрѣтъ, а нѣма да позволятъ да се тѣпче народа.

Комисията намира, че най доброто нѣщо е, гражданитѣ семейства, които иматъ тѣзи хора, да имъ се обезпечи тѣхното прѣхранване. Това може да стане, като се прѣпоржчи на нашето правителство да земе мѣрки, щото всѣко семейство да бѣде обезпечено съ една надлѣжна и съотвѣтствующа пенсия. Ние не можемъ да опрѣдѣлимъ пенсията, защото не влиза въ нашитѣ атрибути. Можемъ да прѣпоржчимъ на правителството само. Щомъ направимъ това, правителството отъ съзнание на голѣмата важностъ, която би имала едно увѣковѣчавание на такива патриоти, ще побърза и още отъ настѣпающата пова година ще захване да отпуска тѣзи пенсии за поддържане на семействата на тѣзи хора, които сж паднали не за друго, освѣнъ за България.

Тѣ сж паднали за България, и трѣба да приемемъ едногласно, щото на семействата на тѣзи паднали да

се даде едно прилично възнаграждение чрезъ ностоянна пенсия. — Азъ Ви моля най убѣдително да приемемъ едногласно това.

Хр. Симидовъ; Като членъ на комисията по провѣрките, г-да, не ще да остана хладнокървенъ за такава случка за покойнитѣ, защото не вѣрвамъ, че има човѣкъ, когото да не му трепне сърдцето, като прочете туй нещастие. Не щж да говоря, — да обвинявамъ единѣ или другитѣ, — защото случката само по себѣ си е едно прѣстѣпление, което опянява нашата точка, на която почива животътъ на всеѣки българ. гражданинъ. Едно нѣщо е само вѣрното, че при такива случки, които ставатъ въ България, всеѣки, който отива да упражнява правото, той рискува, че ще срѣщне същото. Ако правителството бѣше зело по напрѣдъ мѣрки, вѣрвамъ, че Нор. Събрание много пѣти по такива случки е възлагало на правителството, да се наказватъ такива хора. Такива случки се случиха въ Враца и пр. не искамъ да казвамъ, кои сж виновни, но ако поч. правителство бѣше зело мѣрки за прѣдшнитѣ случки, то да земе и за сега. — Ако има да направимъ полза за цѣлъ народъ, то е това, да се датжтъ всички тѣзи убици подъ съдъ.

Самъ единъ отъ г-да комисаритѣ каза, че мжчно може да отиджтъ хората отъ градоветѣ мирно да практикуватъ своето гражданско право. Ако правителството остави тжй работата, ще знаемъ, че никой почтенъ човѣкъ нѣма да отиде да упражни своето най свѣщенно право, защото ще рискува живота си. Азъ мисля, като изслѣдва правителството кои сж виновати, да земе мѣрки да се наказатъ, за да не ставатъ подовни нѣща за напрѣдъ.

Мановъ: Г-да! Думата е за случката, онѣзи кръвава случка, която за голѣмо злощастие стана на 28 Септемврия въ г. Дубница. Въ тая случка, както за всички приятели, тжй за мене, който тоже съмъ единъ отъ добритѣ приятели на Грынчарова, не можеше да не се наскърбя до толкова, до колкото сж се наскърбили и всички приятели, които познаватъ покойния Грынчаровъ; когато изгубваме единъ вѣренъ приятель, немога и азъ да не кажа нѣколко думи.

Всеѣки единъ, коойто е ималъ случая да се познава съ г. Грынчарова, било като човѣкъ, било като политически дѣецъ, нѣма съмнѣние, че дълбоко ще скърби и за него. Човѣкъ, който отъ първото Събрание е билъ депутатъ, изключва само онова Събрание, въ което може би мнозина неискаха да бжджтъ прѣдставители; тоя достопочитаемъ гражданинъ,

ималъ е злощастieto да бжде изложенъ на много звѣрско убийство на 28 Септемврия. Защо е убитъ Грынчаровъ, какъвъ е отговорътъ? За това, че той съ гражданска доблестъ се е борилъ на избора и е искалъ да упаци онова гражданско право, което у насъ гарантиратъ законитѣ и Конституцията; но се намиратъ хора, които сж били заслѣпени и продадени, които сж били до толкова съ пълни и мрачни мисли, щото безъ да гледатъ на прѣстѣплението, което ще извършатъ, безъ да гледатъ минутата, въ която всеѣки Българинъ трѣбва да е прѣдаденъ на сериозни размисления, явяватъ се въ Дубнишката околня извѣстни подстрѣкатели, насилватъ правото на гражданигѣ и убиватъ двама души депутати, единъ учителъ и околийския началникъ.

Тоя фактъ е много грозенъ. И като се спрѣ човѣкъ до него, трѣбва да се помисли, да ли трѣбва да се излага при изборитѣ, да ли трѣбва да бжде много рѣшителенъ, когато трѣбва да отиде, да упражни своитѣ избирателни права. Ето защо намирамъ, че една прѣпоржка на правителството дадена отъ Великото Народно Събрание, да земе потрѣбнитѣ мѣрки, щото всички съучастници, които сж зели участие въ убийството, колкото е възможно по скоро да бжджтъ прѣдадени на съдъ и да се осждатъ споредъ закона, защото друго-яче нѣма гаранция, че мнозина отъ насъ, които присѣтствуваме тукъ, нѣма да бждемъ убити.

Не можемъ да замълчимъ тоя фактъ, че най-напрѣдъ стана убийство въ Враца. Като се провѣриваха тия избори, станаха силни рекомандации на правителството, за да земе потрѣбнитѣ уѣрки, да бжджтъ наказани участницитѣ въ това убийство, но тая рекомандация си остана така. Сжщо станаха убийства въ Нова-Загора и Хаджа-алесъ и за тѣхъ сжщо станаха прѣпоржки на правителството; но то не е зело мѣрки и почти тия процеси се намиратъ въ състояние на успалъ човѣкъ. Може би, като не се наказаха убийцитѣ по миналитѣ три убийства, можеби, това е служило за насърчение на ония, които извършиха послѣднитѣ убийства въ Дубница. Ето защо, мисля, че всички съ единъ гласъ трѣбва да се съгласимъ да рекомандуваме на правителството да издири, колкото е възможно по-строго и по-бърво убийцитѣ, за да се даджтъ подъ съдъ и наказатъ споредъ закона.

Колкото се отнася до прѣдложението на почет. комисия, да се усигорятъ семействата на мъченицитѣ на 28 Септемврия въ г. Дубница, азъ нѣмамъ

нищо противъ. Ще ви моля да приемете това предложение всички, и азъ мисля даже, при това предложение може да се тури и едно друго — да се добави още нѣщо. Грънчаровъ и неговитѣ другари, които сж убити, сж жертвата на свободата, г-да! 28 Септемврия е билъ послѣдния день, който тѣ сж видѣли. Види се изборътъ за новъ князь е трѣбвало да се отмѣтне съ кървави букви. И менѣ ми се струва, че ония хора, които умиратъ въ такъвъ случай, сж жертва на свободата. Азъ мисля, че не би било злѣ, слѣдъ като се усигорятъ семействата на тия, които сж загинали за свободата и независимостта, да стане такава нѣщо — въздигане на единъ памѣтникъ на *мѣстото, гдѣто сж били убити*. Ако намѣрите това предложение за умѣстно, може да го приемете, и напротивъ, може да го не приемете. Тѣ сж заслужили именно по това, че мъченически сж умрѣли.

Китанчевъ: Г-да прѣдставители! Азъ искамъ да говоря за втората часть отъ предложението, именно (Гласове: отъ трибуната!) Вие можете да ме изслушате и отъ тукъ. По-нататкъ не трѣба да се приеме, разсждава. Онѣзи лица, които прѣзъ врѣмето на изборитѣ сж вършили скандали; онѣзи лица, които съ убийства сж искали да налагатъ своята воля, отъ която партия и да бждатъ, немогътъ и и нетрѣба да бждатъ търпими Единъ пжтъ като ги търпимъ, даваме имъ възможность и за послѣ да правятъ скандали. Въ това нѣщо всички сме убѣдени и едногласно трѣба да приемемъ предложението на комисията, да се прѣпоржча на правителството енергически да прѣслѣдва такива лица и да ги неостави безъ наказание. Освѣнъ това, правителството трѣба да побърза, защото, като се оставятъ ненаказани, ще иматъ възможность и втори пжтъ смутителитѣ да правятъ безредици.

Искамъ да обърнж вниманието на г да прѣдставителитѣ върху втората часть отъ предложението на комисията. Комисията прѣдлага, прѣдъ видъ на това, че тия патриоти и доблестни борци за нашето отечество сж станали жертва за свободата, трѣба Великото Народно Събрание да осигури тѣхнитѣ сирачета и вдовици. Азъ несъмъ противъ това, само искамъ да кажа, че самото Велико Народно Събрание нѣма защо да се опасавя. То трѣба да прѣпоржчи на правителството. Така щото, относително Околийския Началникъ Димитриева, самий законъ за пенситѣ му дава права на неговото семейство да търси пенсия, понеже е погиналъ при изпълнение на

длъжността си. (Гласове: законътъ е за пенситѣ на военнитѣ лица.) Не, има и особенъ законъ за полицията. Но тази прѣпоржка е нуждна да се направи за другитѣ лица: Грънчарова, Зографътъ и Папукчиева.

Така щото, азъ мисля, да се задоволимъ само съ туй: да прѣпоржчимъ на правителството да удовлетвори семействата на тѣзи погинали патриоти; а Народното Събрание да се незанимава съ количеството. Относително предложението на г-на Мановъ, за памѣтникъ, и то не е лошо, но Великото Народно Събрание да не прави това нѣщо, а самото общество, самитѣ приятели, самитѣ съмисленници на падналитѣ.

Азъ мисля, че този въпросъ е доста освѣтленъ и като приемемъ предложението на комисията: да се наложи строго наказание на причинителитѣ на тази позорна случка, да му прѣпоржчимъ още и да осигури семействата на погиналитѣ. (Гласове: сагласни Исчерпано е!)

Недѣлевъ: Слѣдъ като се приематъ прѣпоржкитѣ за земание отъ една страна бързи мѣрки за наказание виновнитѣ по Дупнишкитѣ звѣрства, а отъ друга страна, да се осигурятъ семействата на падналитѣ патриоти, азъ немога да испуснж случая да помоля Вел. Нар. Събрание, щото заедно съ тази прѣпоржка, да стане сжщата пуѣпоржка и за убийството станало на 18 Май с. г. въ Хаджелесъ върху попъ Ангѣла Чолаковъ, който така сжщо, както покойнитѣ Грънчаровъ, Зографътъ, Папукчиски и Димитриева, погинж въ деня на изборитѣ, които се произвождаха за IV-о Об. Народно Събрание. Сжщо така да прѣпоржчимъ и за поручика Сербезова, който погинж на 11 Май т. г. при изборитѣ въ Нова-Загора. При всичко, че за поручика Сербезова сжществува специаленъ законъ, пакъ трѣба да направимъ прѣпоржка; но колкото за попъ Ангѣла Чолаковъ, азъ моля почитаемото Народно Събрание, да направи за него прѣпоржка, заедно съ другитѣ; защото той има 7 — 8 малолѣтни дѣца и ще останжтъ съвсѣмъ въ лошо положение, ако не имъ се помогне. Повтарямъ, че заедно съ прѣпоржката за тримата, да присъединимъ и прѣпоржката за Св. Чолакова: да се издирятъ и неговитѣ убиинци и да се осигури и неговото семейство.

Прѣдсѣд: Нежелае ли другъ нѣкой да говори по злощастията въ Дупнишката избирателна околия. (Нежелае.) Тогавя ще се вотиратъ двѣгѣ предложения на комисията. Първото е: да се прѣпоржча на

правителството да земе бързи мѣрки за прѣдаване подъ сждъ часъ на прѣдъ злодѣйцитѣ по изборитѣ въ Дубнишката избирателната околия. Приема ли Нар. Събрание това прѣдложение на комисията? (Приема се едногласно.)

Второто прѣдложение е да се прѣпоржча на правителството, да има прѣдъ видъ, щото да се обезпечатъ семействата на падналитѣ по тѣзи избори. Който не приема това прѣдложение, да си дигне ржката. (Никой недига.) Приема се едногласно.

Има трето прѣдложение отъ г-на Вл. Недѣлева по избора въ Хаджеленската околия, да се прѣпоржчи за осигурение семейството на падналия попъ Ангела Чолаковъ. Който неприема това прѣдложение, да си дигне ржката. (Никой недига.) Приема се едногласно, г-да.

Моля г-на Докладчика Калчова, да продължава доклада на провѣрочната комисия.

Докладч. Калчевъ: (Чете:)

„*Радомирска околия.* Бюрото се отвори въ 10 часа прѣдъ пладнѣ и се състави протоколъ, подписанъ повече отъ 50 души, съгласно закона за изборитѣ. Щомъ е почнало гласоподаванието, една тълпа прѣдводителствувана отъ нѣкой си почит. Никола Дебелоншко, Лазо Бюндеро, Д. Георгиевъ, отъ с. Радомиръ и Захарий Стояновъ отъ с. Врѣба нападнаха два пхти на членоветѣ отъ бюрото и съ цѣль да ги избиятъ. Членоветѣ се скриха въ канцелярията на околийското Управление и въ къщата на Капитана Винарова. Разярената пияна тълпа, при бѣснитѣ си викове, принесла е била и тенекий съ газъ, за да подпали помѣщенията, гдѣто биле скрити членоветѣ на бюротото, и ако не бѣше дъждътъ и градътъ, който почна да вали и распрѣсна тълпата, може би да виждахме повторени и въ Радомиръ нещастнитѣ звѣрски слѣпки случивши се и въ Дубница. Слѣдъ като са прѣсна тълпата, Бюрото притиснато отъ своитѣ длѣжности, има смѣлостта да открие изново засѣданието си и да се почне гласоподаванието, което е траяло тихо до 5 часа. Отъ лицата записани въ избират. списъци гласували сж 986 души, и отъ прѣброяванието на бюлетинитѣ доказва се, че числото на бюлетинитѣ е равно съ гласоподавателитѣ. Отъ всичко горѣизложено, се вижда, че ако и да е имало прѣкжсване на гласоподаванието, но никакво сжщественно нарушение на избират. законъ не сжществува. За това, комисията е на мнѣние, да са признаятъ за Радомирски прѣдставители: Ненко Храповъ, Петръ Другански, Коста Вучковъ, Георги Же-

бянски, Нечо Тотовъ и Мотикарски. При това комисията прѣдлага на почитаемото Събрание да рѣши, да се прѣдадѣтъ безотлагателно подъ сждъ Попъ Михаль Дебелоншки, Лазо Пъндеро и Д. Георгиевъ и Захарий Стояновъ като вождци и подстрѣкатели на убийства и подканвания съ цѣль да лишатъ гражданитѣ на г. Радомиръ отъ най свѣщенитѣ имъ права, съ прѣпоржча да имъ се наложи бързо и строго наказание, прѣдвидено отъ закона.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори?

Китанчевъ: Г-да прѣдставители! Мнѣнието на комисията, да се утвърди избора станалъ въ Радомирската околия е мнѣние правилно. И азъ съмъ на сжщото мнѣние и вѣрвамъ, че и всичкитѣ сте на сжщото мнѣние. Но прѣпоржката да се накажатъ нѣкой отъ противницитѣ, азъ я намирамъ за неумѣстна. Самото обстоятелство, че не сж могли да развалятъ избора и самото потвърждение на избора ще имъ докаже, че не трѣбало да правятъ така, и че съ всичкитѣ тѣхни мошеничества, нищо не ще можтъ да направятъ. Ако сж имали мисль за заканване, а не сж могли нищо да направятъ, то, въ такъвъ случай, трѣба да се накажатъ всичкитѣ, всичкитѣ съмисленници да правятъ пакости. Прѣпоржки за наказание трѣба да се правятъ, но за онѣзи дѣйци, които сж извършили намисленитѣ прѣстѣпления. Наистина, тѣ сж извършили скандали, но подобни нѣща се случватъ на всѣкъдѣ. Щомъ не е имало убийство, унищожение на изборитѣ и т. н. азъ не виждамъ и нуждо за прѣпоржча, каквато прави комисията.

Зарадъ туй, съмъ на мнѣние, да се потвърди законността на избора; а втората частъ отъ прѣдложението на комисията: да се накажатъ попъ Михаль Дебело-Кяжки и другаритѣ му, съмъ на мнѣние да се отхвърли.

Доклад. *Калчевъ:* Ако почитаемий Търновски прѣдставителъ бѣ (Гласове: не е Търновски, но Горно Раховски.) Ако той бѣ прочелъ протокола за Радомирскитѣ избори, би се произнелъ другояче; тамъ е казано, че споменатитѣ лица сж прѣдводителствували тълпата, че сж носили тенекий съ газъ, за да подпалватъ къщя, че войската е стрѣляла противъ тѣхъ и не е могла да ги прѣсне и пр. И независимо отъ 39-и чл. на изб. законъ, който изрично казва, че трѣба да се наказватъ смутителитѣ по изборитѣ, хичъ да не бѣ даже този членъ, отъ самий протоколъ трѣбаше да се заключи, че трѣба да се накажатъ виновнитѣ. Бюрото, като е съставлявало протокола, самитѣ избиратели сж заявили, че искатъ на-

казание за виновнитѣ. Заради това, Събранието трѣба да приеме мнѣнието на комиссията, за наказание на виновнитѣ.

Симидовъ: Г-нъ Китанчевъ каза, че защото станали изборитѣ, нѣмало нужда да се наказватъ прѣстѣпницитѣ — азъ ги наричамъ прѣстѣпници на основание 38, 39 и 40-й членове отъ изб. законъ; тамъ е казано: (Чете чл. 39.) „Ония които съ заплашване, съ насилие или съ биенѣе поискатъ да накаратъ или сж накарали нѣкой избирателъ да се въздржи отъ гласоподаване, наказватъ се съ затворъ отъ единъ мѣсець до една година и съ глоба отъ сто до двѣ хиляди лева.“

Тѣзи хора нападнали бюрото, пхдили избирателитѣ и прѣснали бюрото. Значи, тълпата е изпълнила цѣльта си, само че не е могла да избие хора. Станало е щастие, че не сж се убили хора. Заради това, никаква разлика нѣма и трѣба по законенъ начинъ да се накажатъ, защото въ закона не виждамъ да се казва, че нетрѣба да се наказватъ виновнитѣ ако не сж произвѣли убийства.

Заради това, трѣба да се испиталъ причиннитѣ и да се накажатъ, ако дѣйствително сж били пропхдили бюрото.

Недѣлковичъ; Азъ мисля, че виновнитѣ трѣба да се даджтъ подъ сждъ, а не да се наказватъ. Нар. Събрание не може да наказва — менѣ ми се чини, че докладчика каза, да се накажатъ. Туй е моето мнѣние.

Прѣдсѣд.: Нежелае ли още нѣкой да говори по Радомирскитѣ избори? (Нежелае.) Който неприема прѣдложението на комиссията, да се признаатъ Радомирскитѣ избори за законни, да си дигне ржката. (Никой не дига.) Значи утвърждаватъ се.

Второто прѣдложение на комиссията по тѣзи избори е, да се прѣпоржчи на правителството да се даджтъ подъ сждъ всички лица, които сж посѣгнали противъ изборитѣ. Който неприема и това прѣдложение, да си дигне ржката. (Никой не дига.) Приема се едно гласно.

Доклад. Калчевъ: (Чете.)

Изворска околия. Бюрото е съставено на 9¹/₂ часа прѣдъ пладня, съгласно съ избирателния законъ, за което съществува и протоколъ. Гласоподаването е траело до 5¹/₂ часа подиръ пладнѣтъ отъ лицата въ избирателнитѣ списъци; гласоподавали 1135 души; отъ прѣброяването на гласовѣтъ намѣрено е, че числото на бюлетинитѣ е равно съ числото на гласоподавателитѣ; никакво заявление нѣма. Понеже сж спазени

всички формалности на избирателния законъ, комиссията прѣдлага на почит. Събрание да признае за прѣдставители на Изворската околия слѣдующитѣ лица: Тодоръ Иванчовъ, Дойчинъ Стоилковъ, Ат. Стояновъ и Тодоръ Брѣзнички.

III Кюстендилски окръгъ.

а) *Кюстендилски околия*. Бюрото е съставено на 8 часа, съгласно съ избирателния законъ, за което съществува и протоколъ. Гласоподаването е траело до 5 часа, и отъ лицата, записани въ избирателнитѣ списъци, гласоподавали 1298 души; отъ прѣброяването на гласовѣтъ се оказва, че числото на гласоподавателитѣ е било законно; никакво заявление нѣма. и понеже сж спазени всички формалности, изисквани отъ избирателния законъ, комиссията прѣдлага на поч. Събрание да признае за прѣдставители на Кюстендилската околия слѣдующитѣ лица: А. Карамановъ, Т. Иванчовъ, Ив. Маринъ, покойний Грънчаровъ, К. Раковски, Д. Сиромашки и Чоче Соколовъ“.

(Утвърждаватъ се.)

Прѣдсѣдателъ: Моля г-на докладчика Къойбашиева да слѣдва доклада по изборитѣ на IX-та секция

Докл. Къой-Башиевъ (Чете):

ДОКЛАДЪ

До Народното Събрание отъ IX секция за прѣвѣрка изборитѣ на Силистренскій Окръгъ и Трънскій

Силистренска околия.

Никакви заявления. Всичко, точно, редовно станало съгласно съ избирателния законъ. Избрани:

1. Д-ръ Драгановъ	1604	гл.	} отъ гласове избиратели 6464, а гласували 1797.
2. Ив. Славейковъ	1595	”	
3. Гено Недевъ	1431	”	
4. х. Ялия	1377	”	
5. Илия Поповъ	1368	”	
6. Д. Коджабашовъ	1373	”	

комиссията слѣдъ като разгледа всичкитѣ книги, и слѣдъ като намѣри изборитѣ за редовни и законни, е на мнѣние, да помоли почитаемото Събрание да утвърди рѣченитѣ прѣдставители.“

Прѣдсѣдателъ: — Желаетъ ли още нѣкой да говори по изборитѣ на Силистренската околия? —

Д. Ризовъ: — Г-да прѣдставители! Противъ законността на изборитѣ, станали въ Силистренската околия, нѣма какво да кажа, слѣдъ като самата комиссія не намѣрва никакви нарушения да сж тамъ станали. Но мисля, че мѣжду избранитѣ почитаеми депутати въ Силистренската околия, е избранъ още и г-нъ Иванъ Славейковъ, който, както знаете, е назначенъ отъ Правителството за прѣдсѣдатель на една Градска Общинска Комиссія въ София, и като такъвъ, той нѣма изборенъ мандатъ, а слѣдователно, не може да бѣде и депутатъ. Нѣмамъ прѣдъ себе-си избирателния законъ; но струвами се, че само тѣзи, които иматъ избирателенъ мандатъ, могатъ да бѣдѣтъ избрани за прѣдставители. Получавалъ ли е отъ Общината или отъ Ковчезничеството пари, това е все едно. Его защо, инспекторитѣ у насъ могатъ да бѣдѣтъ прѣдставители, макаръ, че получаватъ пари отъ хазната. Обаче, г-нъ Ив. Славейковъ, като назначенъ прѣдсѣдатель на столичната Градска Общинска комиссія, нѣма изборенъ мандатъ, а е по назначение отъ Правителството, и поради туй, той нѣма мандатъ на избираемъ, и не може да бѣде потвърденъ негова изборъ, шото той да остане за депутатъ.

Хр. Силидовъ: — Азъ мисля, че Правителственната комиссія на градския съвѣтъ е служба равна съ длъжността на градския кметъ. Разбирамъ за другитѣ чиновници, за службитѣ на които, като на околийски началници, се плаща отъ държавната хазна, и тѣ се считатъ короновани; но това е друго, тукъ е комиссія за градския съвѣтъ. Сега, г-нъ Иванъ Славейковъ не е назначенъ на таквава служба, която е продължителна и, която може да се вземе въ внимание, като службата на чиновнитѣ, които се заплащатъ отъ правителството, и като така, смѣя да кажа, че до сега не съмъ чувалъ да се касира избора на такъвъ служител, като на кметъ, която длъжностъ е почетна длъжностъ. Неговото назначение на тази длъжностъ е станало, че по врѣме на войната напр. е имало общински управления, които, като не сж си изпълнявали длъжността, назначавани сж вмѣсто тѣхъ отъ Правителството градски комиссии. Какво е кривъ сега този, който е назначенъ членъ въ градска комиссія безъ да е било негова воля или желаніе, и да не може да бѣде депутатъ. Тѣй шото, азъ мисля, че да се приспособи този законъ и за комиссиитѣ, които изпълняватъ длъжността на Градския Съвѣтъ не е право. Колкото за плата отъ кадѣ получава; то е друго; получавалъ отъ ковчезничеството или отъ Градския Съвѣтъ, все ед-

но; но той не получава отъ ковчезничеството, а отъ градския Съвѣтъ. Той е билъ назначенъ неволно, и той е изпълнявалъ длъжността като кметъ, и, като такъвъ, той не е чиновникъ.

Градинаровъ: — Г-да прѣдставители! Позволете ми да не бѣдѣ съгласенъ съ г-на Ризова; защото, напълно съзнавамъ, че г-нъ Славейковъ е билъ назначенъ за прѣдсѣдатель на единъ отъ по напрѣдъ растуренъ градски общински съвѣтъ, и отъ послѣ, съгласно съ закона за общинитѣ, той е билъ послѣ назначенъ за прѣдсѣдатель на градската общинска комиссія. Не можъ да бѣдѣ съгласенъ съ г-на Ризова още и за това, защото подобно нѣщо въ дѣйствиющия у насъ избирателенъ законъ не сществува. Единствения членъ, който е въ нашия избирателенъ законъ, е чл. 28, буква б, дѣто е казано:

„Лицата, които получаватъ заплата, пенсия или помощъ отъ държавното съкровище, съ исключение министритѣ и изборнитѣ служители на окръжнитѣ, общинскитѣ съвѣти и с дебитѣ засѣдатели. Тия лица могатъ да бѣдѣтъ избрани за народни прѣдставители, ако сж си дали оставката десетъ дни слѣдъ издаванетоъ Княжески указъ за изборитѣ. Чиновници, които сж си дали оставката и сж били избрани за депутати, въ случай, че си дадѣтъ оставката отъ прѣдставителството, не могатъ да получатъ служба догдѣто трае периода на събранието (три години).“

Подиръ туй, което се казва въ този пунктъ на чл. 28, азъ питамъ: можели г-нъ Славейковъ да се подведе подъ категорията на този членъ и да се касира? — Не можели подиръ туй г-нъ Славейковъ да бѣде народенъ прѣдставитель? — Каза се още, че получавалъ билъ плата отъ Държавното Съкровище и като такъвъ не може да бѣде избираемъ; не, казвамъ азъ, той не получава плата отъ Държ. Съкровище, а отъ градското общинско управление. При това, азъ имамъ честь да кажж на г-на Ризова, че г-нъ Славейковъ не е назначено отъ правителството лице за истински прѣдставитель въ градския общински съвѣтъ; но че той е членъ отъ сжщия градски общински съвѣтъ, който е билъ избранъ отъ Софийскитѣ граждани. А и самия избирателенъ за общинитѣ законъ гласи, че когато се растури единъ градски съвѣтъ, правителството назначава една комиссія, която замѣнява растурения общински съвѣтъ и изпълнява длъжността на съвѣта, като управлява и дѣлата на общината. Слѣдователно, щомъ за г-на Иванъ Славейковъ не може да се докаже, че той е короненъ чиновникъ, и като такъвъ получава плата отъ

Държавното съкровище, то предложение на г-на Ризова става неприемливо, и че следователно, избора на г-на Ивана Славейковъ не може да бъде касиранъ. (Гласове: Вѣрно. Исчерпано.)

Цвишевъ: — Г-да представители! — Г-нъ Ризовъ, може-би, по омраза (Гласове: — Вѣрно.) каза, че г-нъ Славейковъ, по свои негови съображения — на г-на Ризова, — не може да бъде народенъ представител, и неговитѣ съображения бѣхж. че като г-нъ Славейковъ билъ назначенъ отъ правителството за прѣдседател на градския съвѣтъ въ Столицата София. Споредъ убѣждението, обаче, на г-на Градинарова, което той прѣди малко исказа, ясно се доказва, че всѣки, който не получава плата отъ Държавното съкровище, всѣки такъвъ има право да се ползува съ тѣзи права, за да бъде той избранъ за народенъ представител. Следователно, исказаното отъ г-на Ризова мнѣние, именно, че г-нъ Славейковъ не може да бъде избранъ и се потвърди за народенъ представител, е неоснователно, и, като такова, то трѣбва да се отблъсне, и г-нъ Славейковъ да се признае за законенъ народенъ представител. (Гласове: — исчерпанъ, исчерпанъ, исчерпанъ.)

Прѣдседателъ: — Не желае ли Народното Събрание още да се говори? — (Гласове: не желае, не желае.) Тогазъ ще се гласува предложението на комисията, което е, щото всичкитѣ избрани лица за народни представители въ тази избирателна околия, да се признаятъ за законни и редовни. Който не приема това предложение, да си дигне ръката. (Никой не дига.) Приематъ се и се утвърждаватъ за законни.

Калчевъ: — Трѣбва да се исключи предложението на г-на Ризова, и първо да се гласува предложението на комисията.

Прѣдседателъ: — Най-напрѣдъ предложението на комисията се гласува, и се признахъ изборитѣ въ Селистренската околия за законни и редовни.

Докладчикъ: Куртъ-Бунарска околия. — Изборитѣ въ тази избирателна околия, произведени на 28 Септемврий т. г. Комисията по пръвѣрките на изборитѣ, слѣдъ като разгледа внимателно всичкитѣ книжа въ дѣлото по тѣзи избори, намѣри и заключи, че изборитѣ въ тази околия сж станали точно и редовно спорѣдъ прѣдписанията на избирателния законъ. Никакви нередовности не сж станали, нито заявления подадени по време на избора или отъ послѣ има; сички формалности и членове на закона съблюдени. Избрани сж отъ тази околия слѣдующитѣ лица: Ра-

шилъ х. Сюлеймановъ, Петръ Чаушовъ, Халилъ Мустафовъ, Константинъ Кушлевъ, Мехмедъ Ефенди Йомеровъ, и Мехмедъ Хаджи Османовъ.

И тъй като комисията не намѣри никакви нередовности, то, моли почитаемото Народно Събрание да ги признае за законни и редовни и да ги утвърди.

Прѣдседателъ: — Желаетъ ли нѣкой да говори по изборитѣ на тази околия? — (Не желае.) Ако нѣма кой да говори, ще се гласува предложението на комисията, което е да се признаятъ за законни и редовни изборитѣ въ Куртъ-Бунарската Околия, и да се потвърдятъ.

Който не приема това предложение, да си дигне ръката. (Никой не дига.) Подгвърждаватъ се.

Докладчикъ: — Аккаджиларска Околия. Въ тази околия, съгласно доношението на Силистренската Окръжна Постоянна Комиссия и отъ забѣлжката на нѣкои членове отъ избираемото бюро, се вижда, че въ време прѣборяванието на гласовѣтѣ, прочиганието е станало криво и умишлено, щото да се скриятъ едни имена и да се провъзгласятъ други. Отъ това е послѣдвало, слѣдъ като се пръвѣрили бюлетинитѣ, отъ сички избиратели 5730 души, отъ които гласували само 2090 души, намѣрили се бюлетини пакъ въ санджето 2124, т. е. 34 бюлетини повече, отъ колкото сж гласували, за което повечето, т. е. болшинството на бюрото не се съгласило да се направи повторно пръвѣряване на гласовѣтѣ. Най-сѣтне, като имало достатъчно прѣния, съгласили се, щото смѣненитѣ бюлетини да се оставятъ и запечататъ въ санджето, което и направило бюрото, като прѣдоставило правото за произнасяние на великото тѣло — Великото Народно Събрание, то да пръвѣри истинността на провъзгласенитѣ за народни представители: Георги Велчевъ, Османъ Бей, Хасанъ Бей, Молла Хасанъ, Мехмедъ Риза и Османъ Ергювелли. Комисията, като взе въ внимание тѣзъ заявления, отвори кутията — направена съ една тънка тенекия, запечатана съ печатитѣ на 18 общини, въ която се указа слѣдующето: — че дѣйствително, споредъ направенитѣ върху избирателнитѣ списъци бѣлжки, гласували сж само 2090 души избиратели, а бюлетини се намѣрили въ кутията 2124, сирѣчь, 34 бюлетини излишни, които се и намѣрихъ въ санджето.

Комисията щѣше да счете, че това не е направено умишлено, но че е едно упущение, макаръ да е завѣрено съ подписа на прѣдседателя на постоянната комиссия; обаче, слѣдъ прочетения резул-

татъ отъ избора, указва се, че тѣзъ заявления, дѣйствително, сж на мѣстото си. Защото отъ 2090 души гласувачи, излизатъ да сж гласували 2124, т. е. 34 души повече, и че неправилно сж провъзгласени за прѣдставители лицата, които сж дошли тукъ, тѣй като тѣ сж получили: Георги Велчевъ 1108, Османъ Бей 1026, Хасанъ Бей 1030, Молла Хасанъ 1030, Мехмедъ Риза 1026 и Османъ ергювели 1026, когато има други кандидати, които сж получили много повече, а именно, отъ тия сжщитѣ е единътъ Герги Велчевъ, който е получилъ най-голъмо висшегласие 1108 гласа, Ангелъ Радевъ 1083, Янко Георгиевъ 1083, Мехмедъ Али Ходжовъ 1083, Пеню Дончовъ 1083 и Джерахъ Мехмедъ 1080. Тѣй щото, както става явно провъзгласени сж за депутати и то сж оспорвани гласове по 10 и 26, когато има хора, както чухте вече, да сж получили много повече, и които трѣбваше да бѣдхѣтъ провъзгласени.

Отъ тукъ излиза тази разлика, че дошлитѣ дохождатъ съ по малко 47 гласове, тия, които се намиратъ въ кутията бюлетини. Както казахъ понапрѣдъ, ако бѣхж само 24 гласа, то може да се приеме, че невинно сж станали да се притурятъ; но тукъ сж повече гласове, 47 сж гласа повече на тия лица, които не сж дошли. Но, ако почитаемого Сѣбрание се съобрази съ комисията, че най послѣ и тѣзи 34 гласове повече, съ които сж избрани недошлитѣ лица, сж неправилни, и че трѣбва да се отхвърлятъ отъ цѣлото число гласове, които сж получили, то пакъ оставатъ, че по 10 гласа сж получили повече ония лица, които сж останали въ града, отъ колкото сж получили настоящитѣ лица дошли тукъ.

Слѣдъ всички тѣзъ мотиви исчерпани отъ книгата на избирателното бюро, види се, нѣколко членове отъ бюрото да сж провъзгласили за избрани други кандидати, а споредъ комисията, повтарямъ да кажя, че комисията моли Народного Сѣбрание, първо да прогласи за народни прѣдставители истинскитѣ кандидати: Георги Велчевъ, Ангелъ Радевъ, Янко Георгиевъ, Мехмедъ Али Ходжовъ, Пено Дончовъ и Дмерахъ Мехмедовъ, а дошлитѣ да си отидхѣтъ, и второ, бюрото, което е злоупотрѣбило съ гласовѣтъ и закона, да се накаже.

Прѣдсѣдателъ:—Желае ли нѣкой да говори?—

Тончовъ: Г-да прѣдставители! Аккаджиларскитѣ избори, които прѣдставляватъ този случай да разрѣшимъ, нада ли се намѣрва нѣкой членъ въ дѣйствиющия днесъ избирателенъ законъ, по който да се сведемъ. Въ чл. 24 ѱ на избирателния законъ четемъ:

„Окржниятъ управителенъ сѣвѣтъ, спорѣдъ обявений резултатъ на изборитѣ, прогласява за народни прѣдставители ония, които сж добили най-много гласове; но слѣдъ първото гласоподаванье никой не се счита за избранъ и не се прогласява за народенъ прѣдставитель, ако не е добилъ поне една четвъртина гласове отъ цѣлото число на избирателитѣ, означени въ спискитѣ.

Въ послѣдний случай изборитѣ се повтарятъ въ слѣдующата недѣля слѣдъ обявлението на резултата отъ първитѣ избори, и тогава ония избираеми, които добиятъ най-много гласове, броятъ се избрани за народни прѣдставители. Въ случай на равногласие, въпросътъ се рѣшава по жребие отъ окржний управителенъ сѣвѣтъ.

Тѣй щото, първата процедура, която се извършва е, че да ли сж станали изборитѣ е, отъ една страна правителственната власть, — окржния сѣвѣтъ е, комуто се дава право да провъзгласява извѣстни лица, които сж получили най-много, за избрани. Слѣдъ това провъзгласяване, дневницитѣ и протоколитѣ както за съставянieto на бюрото, сжщо така и за самия изборъ се прѣпращатъ на Народното Сѣбрание, което е единствения сѣдѣя да се произнася за правилността на изборитѣ. Значи Сѣбранието рѣшава въпросътъ за правилността и дѣйствителността на изборитѣ. Но тукъ сега ние имаме вече провъзгласени избори; остава само да се рѣши въпросътъ:—да ли Сѣбранието може да приеме така направо станалия изборъ, или прѣдложението на комисията. По моето мнѣние, трѣбва да се неспуца тази процедура; но като нѣмаме прѣдвидено, какъ трѣбва да се постъпи, то азъ ще обърна вниманието на почитаемого Сѣбрание върху обстоятелството, че въ Южна България, до дѣто не бѣ станало съединението, ние имаме случая да провъзряваме избори, и въ нашия тамошенъ избирателенъ законъ имаме прѣдвиденъ подобенъ случай, и когато се случеше неправилно провъзгласенъ единъ изборъ, то когато се провъзряваше, ако се намѣрише за неправилно провъзгласенъ, какъвто е даденый случай, такъвъ изборъ се повръщаше обратно на сжщата окржжна комисия, която го е провъзгласила, за да се произнесе и да провъзгласи дѣйствително избранитѣ лице за депутати. Сега, ако сждимъ по аналогия, остава, слѣдователно, да се повърне този изборъ на окржния управител, който да провъзгласи избранитѣ. Но азъ не съмъ на такова мнѣние, азъ бихъ поддържалъ, щото прѣди да се приеме туй мнѣние, да се приеме мнѣнието на комисията, спорѣдъ

което, ония, които сж получили повече гласове, и койго не сж тукъ, тѣ да се признаятъ за дѣйствителни и редовни, и като такива сж и правилни и законни.

Хр. Симиловъ: — Г-нъ Тончовъ, на основание чл. 24 отъ избирателния законъ, съ когото искаше да запази тѣзи господиновци, че само съ провъзгласяванието имъ отъ окръжната постоянна комисия да бждатъ народни прѣдставители, то не е право; той обаче не ни прочете и чл. 26 отъ сжщия законъ, който казва:

„Изборитѣ се провѣрватъ отъ Народното Сѣбрание, което е единствения сѣдия за тѣхната правилностъ и дѣйствителностъ.“

Тоя членъ азъ наведохъ, защото по послѣ г-нъ Тончовъ каза, че ние нѣмали сме другъ членъ отъ избирателния законъ, който да ни дава право въ дадения случай. На туй негово исказано мнѣние азъ пакъ не съмъ съгласенъ. Народното Сѣбрание, г-да прѣдставители, е послѣдната инстанция, която се произнася за правилността на избора на депутатитѣ. Едно нѣщо е само тукъ, което е твърдѣ слаба сила именно за Народното Сѣбрание, че прогласява лицата за депутати окръжната постоянна комисия, които обаче още не сж депутати; защото едно лице става депутатъ само слѣдъ като Народното Сѣбрание се произнесе окончателно, тѣй като то е послѣденъ сѣдия върху това, и то се произнася, че тия и не други сж законно избрани. Заради туй, и въ 26-й чл. е казано, че то е послѣдния сѣдия на тозъ въпросъ. Въ комисията станаха нѣкои разисквания по избора на тѣзъ депутати, за това, дѣто 18 общини не били избиратели, и тѣзи 18 общински избиратели взематъ бюлетинитѣ и ги запечатватъ съ 8 печати. Значи, всички избиратели били присѣтствували въ бюрото, и нѣкои — си като сж искали да се възползватъ отъ това, тогава тѣ се принудили да направятъ малки нѣкои прѣнния, за да се провѣрятъ послѣднитѣ бюлетини, и вземали да запечататъ кутията съ тия бюлетини. Сега починаемата комисия раствори кутията запечатана отъ 18 общини, и дѣйствително, видѣ, че бюрото злоупотрѣбило съ гласовѣтѣ. Какъ? — Да ли съ рѣзкитѣ, или този, който е билъ членъ? — Въпросътъ е тънѣкъ, но злоупотрѣблението е явно, че нито една община нѣма, която да се е отказала сама една, но че цѣли 18 общини отказали да взематъ участие, и проводили всичко за произнасяние на висшата инстанция Остава сега на Великото Народно Сѣбрание да се произнесе пакъ то: да ли избора

въ тази околия е законенъ, тѣй като има прѣстѣпление отъ страната на бюрото. Но мнѣнието на комисията е, щото дошлитѣ депутати да си отидатъ, и да додѣятъ тѣзъ, които иматъ най много гласове, които сж дѣйствително избрани депутати, върху което трѣбва пакъ Народното Сѣбрание да се произнесе. Колкото за да запазимъ отъ злоупотрѣбление закона и за да се не повтарятъ такива прѣстѣпления по закона, трѣбва да се забѣлѣжи туй важно обстоятелство: хората дохождатъ и даватъ гласъ и избиратъ лица, които взиматъ бюрото и злоупотрѣбляватъ. Отъ тази точка зрѣние погледнато, въпросътъ е твърдѣ важенъ, и заради това, казвамъ, че ако се приема, да се прѣпорѣчи на правителството, щото на тѣзи, които сж дѣйствителнитѣ виновници, да имъ се приспособи чл. 42, който казва:

„Ако виновнитѣ по прѣстѣпленията, прѣдвидени въ членовѣтѣ отъ 35-й — 41 отъ настоящия законъ сж държавни или общественни служители или пакъ членове отъ избирателното бюро, наказанията сж двойно.“

Защото, ако оставяме все тѣй да минаватъ тѣзи работи, тогазъ всеѣки пътъ ще имаме да ставатъ прѣстѣпления по изборитѣ и нѣма да имаме никога правилни избори.

П. Славковъ: — Г-да, въпроса е толкова ясенъ, щото нѣма нужда да се губи врѣме. Но ще обърна вниманието ви на казанното отъ г. Тончева, че трѣбвало да се взрѣмъ въ факта, че прѣдставителитѣ били провъзгласени. Обаче не е тѣй. Трѣбва ли ние да гледаме на прогласяванието, когато то може да е станало отъ писцитѣ? Трѣбва да гледаме по сжщностъ работта. Народа се свиква да избере прѣдставители за Великото Народно Сѣбрание. Той гласувалъ за Стояна, а писцитѣ прогласяватъ за избранъ Петка, когото и проваждатъ тука. А законодателя, когато е правилъ закона, именно, за да избѣгне такива случаи е казалъ, че бюлетинитѣ трѣбва да се завардватъ и прашатъ въ сѣбранието, то констатира избора. И азъ както г. Симилова ще кажа, че азъ, като членъ отъ комисията, зная, че има 4 — 5 д. отъ членовѣтѣ на бюрото както заявяватъ, че по избора станало злоупотрѣбление. Злоупотрѣблението е явно, когато члена поискалъ да подпише протокола на избора. А пакъ които ставатъ причина да идатъ тукъ неправилно избрани прѣдставители, да имъ се плаща напразно пари за дневни и прогонни, за такива хора да се помоли надлѣжната властъ, да имъ вземе напразно похарченитѣ пари, а члена на бюрото да се накаже.

Докладчикъ: За осветление още повече на въпроса, понеже г. Тончевъ повдигна принципаленъ въпросъ, който, до колко е умѣстенъ остава да се рѣши, ще добавя, че ако отъ бюрото едни сж били прогласени за избрани и сж дошли тука, когато съвсѣмъ други сж имали болшинството, то самитѣ прогласени сж биле въ бюрото и, като заинтересувани разбира се тѣ и не сж позволили да се прочетжтъ втори пътъ бюлетинитѣ.

Градинаровъ: Азъ мисля, г-да, че да се говори повече по прѣдложението на комисията, ще бжде едно и сжщо, — да се убѣждаваме напраздно. Всѣки вижда, твърдѣ ясно, отъ доклада на комисията, че отъ тая околия сж дошли не избранитѣ, а съвършено други лица. Бюлетинитѣ сж на яве, комисията ги провѣрила, оказало се това именно, което ни се докладва. Какви формалности ни указва г. Тончевъ, нещж и да зная, зная азъ само едно, и туй трѣбва всички да поддържаме, че законодателя е прѣдоставилъ послѣдното право, за правилността и законността на изборитѣ, да има Народното Събрание. То е послѣдний сдия. Азъ незная, ще ли се съгласите вие, ако окръжний съвѣтъ, или избирателното бюро, прогласи едни лица неизбрани за депутати и на основание на това проглашение за както се говори въ 24 чл. Народното Събрание сжщо да ги утвърди за такива, когато избранитѣ сж съвършено други лица? Азъ ми се струва, че именно за да се спази гаранцията на изборитѣ, законодателятъ е прѣдвидѣлъ специаленъ членъ въ избирателния законъ; че бюлетинитѣ се спазватъ, и въ случай на нужда, се пращатъ въ Народното Събрание, за да ги провѣри. Избирателитѣ като исказали недовѣрие въ бюрото, още когато се провѣрвалъ резултата, взели бюлетинитѣ, запечатали ги, проводили тукъ въ Великото Народно Събрание като на послѣдния сдия, то да се произнесе за правилността или неправилността на избора. Когато всичко това е толкова ясно, когато отъ направената провѣрка на бюлетинитѣ, комисията заключила, че дошлитѣ тукъ депутати не сж именно избранитѣ, азъ незная, г. Тончевъ за какви формалности иска да говори. Трѣбва просто да се произнесе Народното Събрание, че дошлитѣ тукъ самозванни народни прѣдставители да испразнятъ скамейкитѣ и да си отидатъ, а да дойдатъ на тѣхното мѣсто сжщитѣ лица, които сж получили вишегласието. Ето какво рѣшение трѣбва да вземе Народното Събрание. Колкото за виновницитѣ, да се донесе до надлѣжната прокурорска власть, ако тя намѣри улики

отъ прѣстѣжление, да ги прѣдаде на надлѣжнитѣ власти за по нататашно отъ страната ѝ распореждане. (Гласове: исчерпанъ!)

В. Недѣлевъ: (Гласове: исчерпанъ).

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още по тоя изборъ? Който желаетъ, да си дигне ржката. (Меншество). Ще рече нѣма да се говори вече.

Прѣдложението на комисията, е, именно като се касиратъ г-да Османъ бей, Хасанъ бей, Молла Хасан Мехмедъ Риза, Х. Османъ Горгювели и Х. Селимъ на тѣхно мѣсто да се признаятъ за избрани; Георги Велчевъ, Ангелъ Радевъ, Янко Георгиевъ, Мехмедъ Али Чочжа, Пею Дончевъ и Джерахъ Мехмедъ. Приема ли Нар. Събрание това прѣдложение на комисията? Който го приема, да си дигне ржката. (Болшинство). Према се.

Моля г-да касираничѣ да оставятъ прѣдставителскитѣ мѣста.

Прибавката, която се направи отъ г. Градинарова къмъ това прѣдложение на комисията бѣше, да се донесе до свѣдението на надлѣжната власть, за да се изелѣдва дѣлото, и като се намѣратъ злоупотрѣбителитѣ на избирателното право, да сж дадатъ подъ судъ чрезъ прокурорската власть. Приема ли Наподно Събрание тая добавка? (Гласове: приема). Който не я приема, да си дигне ржката. (Никоѣ). Приета се.

Докл. Кѣйбашиевъ: Трънска околия. Изборитѣ въ тая околия сж станжли на 28 Септември, съгласно съ избирателния законъ и избрани сж 6 души прѣдставители. Гласоподавачи 7110, гласоподавали 1329. Явили сж 1548, но 51 избиратели не били записани въ списъцитѣ, и не сж гласоподавали 128 души отъ двѣ села не гласоподавали, защото се явили, когато се отворила урната. Заявление нѣма, нито отъ пързитѣ, нито отъ вторитѣ. Избрани сж: Захария Байкушемъ съ 845, Ат. Насалевски съ 823 Ан. Шлишовский съ 709, попъ Никола Тошковъ съ 655, Гюро Календеровъ 618 и Кола Станковъ съ 581 гласа. Понеже нѣма никакви заявления и всичкитѣ формалности сж запазени, комисията моли Нар. Събрание да утвърди тия избори.

Прѣдсѣд.: Който приема лицата, избрани въ Трънската околия за избрани законно и редовно, да си дигне ржката. (Болшинство). Приематъ се.

Докл. Кѣйбашиевъ: Царибродска околия. Съгласно указа на регенството, изборитѣ сж станали на 29 Септември, гласоподаватели 4180, гласували 2516. Избрани сж четирма души, именно: Цвѣтко Манчевъ

съ 1457, Васе Монеvски съ 2098. Д. Тончевъ съ 1276 и Миша Кралевъ съ 952 гласа. Запазени сж всичкитѣ формалности на избирателния законъ, заявления нѣма.

Коммисията моли да се утвърдятъ реченитѣ г-да (утвърдяватъ се).

Брѣзничка околия. Съгласно указа, изборитѣ сж станали на 28 Септемврия за 4 прѣдставители. Числото на избирателитѣ е 5665, гласоподаватели 675, получили вишегласие: Ив. Десевъ 372, Младенъ попъ Радевъ 336, Илия Митовъ 318 и Стоянъ Митровъ 288 гласа. Въ всичкитѣ книжа прѣгледани отъ комисията, спазени сж формалноститѣ на закона. Заявления нѣма. Само това сжществува, че двама членове отъ цѣлото бюро не се подписали, но причитѣ не сж извѣстни. Понеже нѣма сжщественни нарушения на закона, комисията моли да се утвърдятъ изборитѣ. (Утвърждаватъ се).

Прѣдсѣдателъ: (Звъни). Давамъ петъ минути отпущкъ.

Слѣдъ отпущкъ.

Прѣдсѣдателъ: (Звъни). Засѣданието се продължава.

Г-нъ Докладчикъ има думата.

Докл. Стоковъ: Разградска околия. Изборитѣ въ тая околия, съгласно указа на Регентството, сж станали на 28 Септемврия. Бюро съставено съгласно чл. 12 изъ избирателния законъ; присжтствувалъ члена надзирателъ; гласоподаватели 2318 души; избора почналъ въ 8 и свършилъ въ 5 часа. Избрани сж съ най-много гласове: Димитръ Бърневъ 1504, Димитръ Радановъ 1500, Кънчо Жековъ 1500, Хюсеинъ Чаушъ Алиевъ 1499, Илия Пецевъ 1497, Станю Вечовъ 1494, Х. Ибрамъ Алиловъ 1494, Цанко Марковъ 1493, Х. Недо Генеvъ 1492 и Иванчо Деневъ 1492.

Нѣкой си Стоянъ Х. Добревъ, въ време на изборитѣ, съ заявление дои збирателното бюро се оплакалъ, че неправедно го клѣветили на прѣдсѣдателя и че кжсалъ бюлетинитѣ на избирателитѣ. Като нѣмалъ доказателства, бюрото намѣрило неоснователно заявлението. Коммисията намира, че при тия избори закона е спазенъ, моли Народното Събрание да ги признае за редовни и законни.

(Признаватъ се за такива.)

Кеманларска околия. На 28 Септемврия въ 8

часа съставено законно бюро. За това сжществува протоколъ. Изборитѣ траяли до 5 часа вечерята. Гласоподаватели 822 души. Получили най-много: Афузъ Байрактаръ 686, Стани Недѣлковъ 685, Гани Черневъ 684, Ахмедъ Мехмедовъ 682, Юмеръ Хюсеиновъ 682, Банчо Радановъ 682.

Заявления нѣма, комисията намира, че закона е спазенъ, моли Народното Събрание да ги утвърди. (Утвърждаватъ се.)

Поповска околия. Понеже въ 8 ч. нѣмало досга избиратели, редовно бюро се съставило около 12 часа и слѣдвало гласоподаванието до 5 ч. Нередовности нѣма. Избрани: Колю Колевъ 574, Марко Дамяновъ 546, Рали Тодоровъ 542, Юрданъ Димитровъ 529, Анания Явашевъ 383, Миню Петковъ 376, Иванъ Трифоновъ 371 и Тодоръ Николовъ 320. Коммисията моли да се утвърдятъ. (Утвърдяватъ се).

Колушка околия. На 8 ч. избрано редовно бюро. Присжтствували и гласоподаватели до 5 ч. 2916 д. редовно и законно избрани: Ат. Мариновъ 2916, К. Балтовъ 2614, Д. Пашковъ 2914, Т. Иванчовъ 2912, Т. Гатевъ 2911, В. Недѣлевъ 2910, Ат. Тачевъ 2865, Иванъ Ангеловъ 2880. (Утвърждаватъ се).

Рупчоска околия. Въ 8 ч. избрано редовно бюро. Присжтствували и гласоподаватели 350 д. Избрани законно: Д. Бенеvъ 346, Ахм. Салиховъ 220, Д. Митовъ 215 и В. п. Стояновъ 211. (Утвърждаватъ се).

Брезовска околия. Въ 8 ч. избрано редовно бюро. Гласоподаванието траяло до 5 ч. Избрани редовно и законно: Д-ръ Странски 1957, Ст. Къойбашиевъ 1957, Ив. Коларовъ 1957, Ат. Недѣлковъ 1957, Гено Митовъ 1956 и Молдовански. Освѣнъ г. Д-ра Странски, който, като чиновникъ неможе да бжде прѣдставителъ, комисията прѣдлага другитѣ да се утвърдатъ за прѣдставители

(Прѣдложението се приема.)

Пловдивска околия. Въ 8 ч. съставено редовно бюро. Присжтствували и гласоподаватели до 5 ч. Избрани редовно и законно: Ст. Стамболовъ 3627, Иванъ Арабаджи 3052, Л. Костадиновъ 3051, З. Стояновъ 3010, Т. Гатевъ 2818, Ст. Странски 2893, Р. Генеvъ 2807, Радославовъ 1632.

Освѣнъ г. Стамболова, който като Регентъ на България, неможе да бжде прѣдставителъ, комисията прѣдлага всичкитѣ други да се приематъ за прѣдставители. (Приематъ се.)

Доклад. Паунчевъ: Видинска околия. Въ 8 ч. избрано редовно бюро. Редовно и законно избрани: Х. М. Цокъвъ 339, I Стефановъ 306, Г. Георгиевъ

293, Ил. Цановъ 275, Д. Златаревъ 272, Пенко Гетовъ 245, Ст. Кекевъ 233 и Ст. Стиклинъ 187. Комисията прѣдлага да се утвърдятъ за прѣдставители на Великото Народно Събрание.

Хр. Симишовъ: Тия избори сж станжли добръ, съ разлика само, че се захванали отъ 11 ч. Не е казано въ протокола, види се, какъ се е съставило туй бюро. Мисля, че е имало бюро съставено още на 8 ч., но то се е отгъглило послѣ и се е замѣнило съ туй, съставено на 11 ч. Ако нѣмаше първото бюро, азъ нѣмаше да питамъ нищо. Зная азъ закона, той изрично говори, че изборитѣ почватъ отъ 8 часа до 5 часа траятъ. Разбирамъ, кога нѣма въ 8 часа нужното число избиратели да се състави бюро и по късно, то може да е позволително, но тука въ 8 часа е нѣмало избиратели и сж съставили бюро; защо се е отгъглило това бюро? Да ли въ протокола не сжществуватъ нѣкои обяснения по тоя случай? Моля г. докладчика да каже.

Докладчикъ: При книгата има просто едно съобщение, подписано отъ члена на постоянната комисия, въ което се казва, че въ 10 часа и половина се е избрало едно бюро, но по прѣдложение послѣ на избирателитѣ, то се отгъглило, заедно съ ония избиратели, които него избрали, и нещѣли още да гласоподаватъ и самитѣ тия избиратели. Слѣдъ единъ часъ, съставило се второ бюро съвършено законно и се е почналъ избора. Комисията не е считала за нужно да споменува въ доклада си за това, защото съставянieto на прѣдшиното бюро нѣма никакво значение; то не е произвело нито е започнало даже изборитѣ, а съвсѣмъ друго избрано редовно и законно.

М. Векилски: Г-да прѣдставители! Наистина, всѣки единъ прѣдставитель може да става да говори, да разисква и иска обяснение отъ г. докладчика и по наймалкитѣ упущения, направени отъ избирателитѣ, може би. Но немога да си обясна причинитѣ, които сж заставили г. Хр. Симишовъ, членъ отъ провѣрочната комисия на изборитѣ, въ която имамъ честь да бѣдъ и азъ, да бѣде толкова строгъ формалистъ, щото да иска обяснения, защото едно бюро се отгъглило и дошло друго. Но понататкъ не каза г. Симишовъ, какво трѣбва, ако въ случай се явхтъ причинитѣ изложени въ дневника на законното бюро? Или въ даденъ случай, ако му се отговори отрицателно, че нѣма нищо заблѣженно въ протокола по тия работи, пакъ не бѣше той тѣй добръ, да каже какво именно мисли да се произнесе за понататкъ върху тия избори. Ссилава се г. Симишовъ на 19 чл.

отъ закона, въ който изрично се говори, че гласоподаването трае отъ 8—5 часа. Но това г-да прѣдставители, не значи, че, ако законодателя е прѣвдвѣлъ 8 ч. за откривание избирателнитѣ събрания, неможатъ изборитѣ да се произведатъ, ако тѣ се откриятъ по късно. По теорията на г. Симишова, именно по неговата строга формалностъ, азъ дохождамъ до заключение, че веднѣжъ не открито едно Събрание въ 8 ч., не може да стане изборъ. Тая теория е съвършено неосновна, не почива на законни основания, която е даже смѣшна. (Гласове: вѣрно. Веселостъ.) Извѣстно е, че трѣбва да се съблюдаватъ прѣдписанията на закона въ точностъ, защото, инакъ, работата нѣма ни най малко сжществено значение; убѣденъ съмъ, че почит. г. г. прѣдставители ще иматъ случай да констатираатъ, че едва ли въ нѣкоя околия има да сж се открили избирателнитѣ Събрания тъкмо въ 8 часа. Въ повечето мѣсто гласоподаването се е почвало по послѣ, по тия естественни причини, че не е имало достаточное число избиратели, изискуемо въ такъвъ случай отъ закона. Но г. Симишовъ, независимо отъ това искане да узнае причинитѣ за отгъглюването на първото бюро. Азъ наистина и на туй малко се очудвамъ, че се явватъ на избирателния пунктъ нѣколко избиратели, съставили бюро, почнали да гласоподаватъ, по кефъ било на хората, та послѣ се отгъглили отъ бюрото да не продължаватъ избирането; пакъ намѣрили се други, солидни г-дата помежду си, вдигатъ кутитѣ на рамо, отиватъ богъ знае кадѣ; и вдругъ трѣбвало да се дава разяснение на прѣдставителитѣ за това бюро. Поне отъ вѣстницитѣ трѣбва да е узналъ г. Симишовъ, че бюрото просто отиваше да се потурчува по улицитѣ. (Смѣхъ).

(Не се чува)

Други избиратели виждатъ, че нѣма бюро, разбира се въ правото си сж, съставили такова, почнали мирно и тихо да си гласоподаватъ, свършили до 5 часа, избиратъ и прогласяватъ прѣдставители. (Гласове: вѣрно.)

Моля ви, г-да прѣдставители, кое е това бюро сега, което да бѣде задължено да внесе въ протокола си, че понапрѣдъ имало нѣкакво бюро, но немогло да се състои. Ами отъ дѣ можемъ да знаемъ ние, че то е знаело за първото бюро, което, види се, е сѣдело само за скандалъ, за прѣпятствие да неможатъ да станатъ избори. (Гласове: вѣрно, веселостъ. Други: исчерпанъ).

Прѣдсѣдателъ: Желаетъ ли Народното Събрание още да се говори?

(Симидовъ: искамъ нѣщо важно да кажа. Заявилъ съмъ въ комисията, че имамъ особно мнѣние)

Нека свърши г. Векилски.

Векилски: (Продължава.) Почит. г-да прѣдставители, виждамъ, съ голѣма приятностъ констатирамъ, че почит. прѣдставители сж доста добрѣ освѣтени върху въпроса, за който става дума. Повтарямъ да кажа, че съ голѣмо удоволствие констатирамъ това. (Гласове: вѣрно.) За това намирамъ за излишно да продължавамъ, само ви моля да отблъснете прѣдложението на г. Симидова, като прѣдложение недобро. (Ржкоплѣскания. Веселостъ).

Прѣдседателъ: Желаетъ ли Народното Събрание да се говори още за тоя въпросъ? (Симидовъ: искахъ думата.) Който желаетъ да се говори още да вдигне ржка. (двама вдигатъ.) Прѣдложението на комисията ще се гласува, то е, щото избранитѣ лица за прѣдставители отъ Видинската околия да се признаятъ за законни. Който сж противъ, да вдигнатъ ржка. (Никои не вдига.)

Докладчикъ: Кулска околия. Има протоколъ за избиране на бюрото, което се раздѣлило на 3 секции. Гласоподавали 1019 души. Редовно и законно избрани: Д. Коцовъ 448, М. Гицовъ 358, П. Поповъ 353, Ил. Ивановъ 315, Грюю Друмдушки 306, Ганчо Велювъ 305.

(Утвърждаватъ се)

Бѣлоградчикска околия. Въ 8 часа избрано бюро. Гласоподавали сж 1400 души; а бюлетини излѣзли 1502. Комисията заключи, че отъ голѣмата навалица по гласоподаването, бюрото е пропуснало нѣкой имена да отблѣжи въ списъцитѣ. Избрани редовно и законно: Д. Ивановъ 1010, Ст. Стаменовъ 927, Ст. Поповъ 697, Н. Петровъ 594, Ив. Ж. Белберчинъ 549, В. Джемовъ 420. Между тия лица Ив. Живковъ белберчинъ билъ безграмотенъ, по свѣдѣнията, които има комисията. Ако дѣйствително то е тѣй, тя прѣдлага Ив. Живковъ да се кассира, а другитѣ да се утвърдятъ.

Н. Мановъ: Г-да прѣдставители! Въ Конституцията е казано, че, за да може единъ български гражданинъ да бѣде избранъ за прѣдставителъ, трѣбва да бѣде грамотенъ непрѣменно. Въ настоящия случай, не знаей наистина ли е, на нѣкои членове на комисията донесе се свѣдение, че г. Ив. Живковъ е безграмотенъ. Комисията неможеше да пренебрѣгне това, взе го въ внимание да го съобщи на Народното Събрание и въ случай, че тия свѣдения излѣзатъ истинни да се кассира избора, на Ив. Жив-

ковъ. И азъ мисля, за да се удостовѣри и комисията и събранието да ли наистина тоя г-нъ има качеството на депутатъ или не, трѣбва да се привика отъ почит. прѣдседателъ на бюрото самото лице да каже, дали е грамотно или не. Въ случай, че излѣзатъ невѣрни свѣденията на комисията, да се утвърди, въ противенъ случай, да се кассира. Мисля, че и нему нѣма да падне криво, защото закона е такъвъ.

В. Драгановъ: Г-да, Ив. Живковъ е неграмотенъ и спорѣдъ избирателния законъ, чл. 86 и 26 той не може да бѣде приетъ за депутатъ. Но струва ми се, че това е прѣдвидено колкото за обикновенното Събрание. (Гласове: а-а-а!) Тука сме свикани ние съгласно чл. 151 отъ Конституцията и се приспособяватъ членове 147, 148, 90, 92, 104, 115 и др. на Конституцията. Има ли въ тия членове казано, че такива лица се лишаватъ отъ тия права?

Градинаровъ: Азъ ще отговоря въ краткъ на г. прѣдговорившия, който се ссилава на 86 чл. отъ Конституцията и чл. 26-й отъ избирателния законъ и казва, че сме свикани по чл. 151 на Конституцията. Спорѣдъ менъ, тоя членъ опрѣдѣля атрибутитѣ на Великото Народно Събрание, а не качеството на прѣдставителитѣ. За да може човѣкъ да бѣде избираемъ за прѣдставителъ, 86 чл. отъ Конституцията ясно казва, че трѣбва да бѣде български подданикъ, на извѣстна възраст, а мѣжду друго да бѣде и грамотенъ. Това е цитирано въ избирателния законъ. Следователно, тукъ не може да става никакво изопачаване на чл. 86, че не може да се приспособи и за Великото Народно Събрание. Мисля, прочее, че прѣдговорившии се лъже ако прѣдполага, че за въ Великото Народно Събрание се допушта да се избиратъ за прѣдставители и неграмотни лица. Ако е вѣрно, че г. Ив. Живковъ е безграмотенъ, трѣбва да се кассира.

(Гласове: Исчерпанъ.)

Мановъ: Бѣхъ зелъ думата, но подиръ думитѣ на Градинарова, азъ се отказвамъ.

Прѣдсед.: Г. Ив. Живковъ намира ли се въ залата на Нар. Събрание? (Гласове: нѣма го). Тѣй като докладчика на комисията, която е провѣрявала изборитѣ въ Видинския окръгъ, само по свѣдения и слухове е узнала, че Ив. Живковъ е неграмотенъ, и тѣй като го нѣма да се удостовѣри какъ е работата, то още сега ли, като се основемъ на заявлението на Велко Дженовъ да пристѣпимъ къмъ провѣрката на избора, или да отложимъ до утрѣ да се констатира лично отъ Живкова.

Славковъ: Моля Нар. Събрание да утвърди другитѣ прѣдставители, а за него да остави за утрѣ до гдѣто дойде и се попита. (Гласове: прието).

Прѣдствд.: Г. Славковъ прави прѣдложение да се пристъпни къмъ провѣрката на Видинската и Бѣлоградчиска околии.

Който приема това прѣдложение, да си дигне ржката. (Болшинство). Приема се. Тогава ще се пристъпни къмъ гласуване на избранитѣ прѣдставители въ Бѣлоградчиска околия съ исклучение на Живкова. Който не приема, че избранитѣ въ Бѣлоградчиска околия сж правилно и законно избрани, освѣнъ Живкова, да си дигне ржката. (Никоѣ). Значи признаватъ се за законни избранитѣ прѣдставители, освѣнъ Ив. Живковъ.

Докл. Паунчевъ: Раховски окръгъ, Раховска околия. (Чете):

Раховско окръжие.

Раховска околия.

На 28-й Септемврий въ помѣщението на Окръжното управление въ г. Рахово избирателитѣ въ прихтствитието на 1 членъ отъ постоян. комисия и градския кметъ избрали сж бюро и то съгласно законна се раздѣлило на три секции. Слѣдъ гласоподаването, което е траяло до 5 часа слѣдъ пладнѣ, прѣброили сж бюлетинитѣ, които излѣзли на брой 1357, което число има само една разлика отъ 16 гласове съ отмѣтенитѣ въ списъка избиратели (1341). Отъ кандидатитѣ вишегласие получили 1) Хр. Семидовъ 1094 г.; 2) Кръстю Тодоровъ 1050 гл.; 3) Спасъ Коменовъ 1044 гл.; 4) Д-ръ Шишмановъ 1020 гл.; 5) Юрданъ Ангеловъ 1008 гл.; 6) Икономъ Хр. Ивановъ 975 гл.; 7) Василь Мариновъ 967 и 8) Минко Д. Петковъ 959 гл. Никакви протестации не сж станали и комисията намира изборитѣ правилни и моли да се утвърдятъ.

Басмаджиевъ: Г-да! Наистина азъ съмъ съгласенъ съ почит. комисия, че отъ формална страна избора е станалъ редовенъ, и слѣдователно, законността му не може да се оспорява; но прѣдъ видъ на това, че отъ избранитѣ прѣдставители има единъ, а именно г. Д-ръ Шишмановъ, като чуждъ поданикъ, то на основание на чл. 27, 28 отъ избирателния законъ, комбинирани съ чл. 86 отъ Конституцията, моля почит. Народ. Събрание да го касира, тъй като той е чуждъ поданикъ. Още повече, г-да прѣдстави-

тели, прѣдъ видъ на това, че негова милость, освѣнъ гдѣто тѣпча законитѣ въ страната, отъ която се храни, ами днесъ прочетохъ единъ вѣстникъ, именно „Свѣтлина“, въ който той казва, че като Нар. Събрание е нередовно, въ Търново не ще да дойде. Да видимъ да ли той е избранъ законно и да ли пригъжава качества на прѣдставитель. Негова милость е касиранъ още въ IV Обикновенно Нар. Събрание, като чуждъ поданикъ; като до сега не е направилъ формалноститѣ изискуеми отъ закона, да стане Български поданикъ, настоявамъ да се касира и да се не признае за прѣдставитель, а другитѣ като пригъжаватъ качеството на прѣдставитель и Българско поданство, да се приематъ за прѣдставители.

Хр. Семидовъ: Г-да! Азъ сега чувамъ за Шишманова, че не е Български поданикъ. Тоя човѣкъ бѣше въ България и занимаваше нѣколко длѣжности. Отъ друга страна Д-ръ Шишмановъ, защо го нѣма тукъ, не зная, но практикува се всѣкога въ Нар. Събрание, че когато за нѣкого се каже, че е чуждъ поданикъ, то тоя за когото се казва това, трѣбва да каже самъ това. Отъ гдѣ знае негова милость да ли Д-ръ Шишмановъ е чуждъ поданикъ или не. Него го нѣма тукъ да каже. Г. прѣдговорившия ето отъ коя точка възбужда въпроса и казва, че е чуждъ поданикъ. Ако г. Шишмановъ не бѣ писалъ такова нѣщо, нѣмаше да се каже, че е чуждъ поданикъ. Азъ мисля, че тукъ не трѣбва да се гледа, кой е писалъ защото има 40—50 души прѣдставители, които не сж дошли и не могатъ да се касиратъ, защото нѣкой писалъ нѣкъдѣ. За г. Шишманова, че дѣйствиетелно е чуждъ поданикъ, иска се нѣкой да докаже това съ актъ; иначе, гледамъ това ще бѣде неправилно. Мисля, че Нар. Събрание само чрезъ единъ актъ има право да отнима правото на единъ човѣкъ, да не бѣде той депутатъ и да не се наслаждава съ граждански правдини. Мисля, че това, което каза г. Басмаджиевъ не може да ни увѣри за да касираме избора на г. Шишманова. Моля г-да прѣдставителитѣ да обърнатъ внимание на думитѣ на Басмаджиева, който казва, че като писалъ въ в. „Свѣтлина“ Д-ръ Шишмановъ, че това било незаконно Събрание, значи той — Басмаджиевъ — се ссилава на това и иска да се касира избора на Д-ра Шишманова. Такова нѣщо не трѣбва, мисля, да ни влиза въ работа. Зная това, че за да не бѣде човѣкъ избранъ депутатъ, има законна почва, именно който въстава противъ единъ изборъ, трѣбва да има актъ въ ржцѣтѣ, трѣбва да каже нѣкой по ясни аргументи; за това казвамъ, че

г. Басмаджиевъ прави насилие на закона, а тъй също, ако касираме избора на Шишманова, ще направимъ всичкитѣ насилія на закона.

Д. Ангеловъ: Г-да! Съгласенъ съмъ съ мнѣнието на г. Басмаджиева. Той каза, че не може да бжде депутатъ оня, който не е Български поданикъ, това дѣйствително тъй е прѣдвидено въ Конституцията. Въ тая Конституция непомня въ кой членъ казва — както казахъ по напрѣдъ — „никой не може да бжде депутатъ, ако не е Български поданикъ, ако не е грамотенъ и пр.“ Сега по настоящемъ се разисква въпроса за г. Шишманова, да ли е Български поданикъ или не. Ако е, да го приемемъ за депутатъ, а ако не е, да го касираме.

Г. Басмаджиевъ, който подигна тоя въпросъ съ нищо не дойде въ камарата да подкрѣпи, че Шишмановъ е чуждъ поданикъ, че трѣба да се касира. Той се основава на това, че г. Шишмановъ нѣкакъви съображения писалъ, че не признава това Събрание за законно и не щѣлъ да дойде тукъ. Ако зависи отъ него това, да не се признава това Събрание за законно, то можеше ли да се даде значение на тия думи, когато ние сме сж събрали тукъ и признахме камарата за законна. Каза се и по прѣди, при подиганieto на тоя въпросъ, че трѣбва да се водимъ отъ точка зрѣние на безпристрастие и да се не на шърбяватъ законитѣ.

По нататъкъ въ Конституцията се казва, че за да бжде единъ гражданинъ чиновникъ въ България, прѣди всичко трѣба да бжде Български поданикъ. Вие знаете, че г. Шишмановъ е изпълнявалъ много служби въ България, отъ което слѣдва да се заключи, че той не е билъ чуждъ поданикъ. Ако не бѣше той Български поданикъ, нѣмаше правителството да му дава длъжностъ. Отъ друга страна ще обърна внимание на г-да прѣдставителитѣ на друго едно обстоятелство. Вие помните, г-да, когато стана Обикновенното Нар. Събрание по прѣврата, вие знаете — ако сте чели вѣстникитѣ — че г. Шишмановъ се поканваше отъ една махала, отъ Софийскитѣ граждани, да бжде той депутатъ въ онова Събрание. Той отказа, защото всички тогава се отказаха по причина, че бѣше незаконно Събранието. (Гласове: на прѣдмета). Това го казвамъ, защото трѣбва да знаете, че той не е приемалъ. Гражданетѣ, г-да, които сж го канили, знаели сж, че е Български поданикъ и за това сж го канили. Азъ съмъ чель

г-да, дневникитѣ отъ миналитѣ Събрания и съмъ забѣлѣжилъ това, че когато се е подигалъ такъвъ въпросъ било за поданство, който го е подигалъ, трѣбвало е да прѣдстави доказателство на Събранието и Събранието да каже: да тъй е, и да се касира; или не е тъй и не трѣбва да се касира. Фактитѣ на прѣдговорившия не сж силни, защото се основаватъ на прѣдположение, че Шишмановъ е билъ чуждъ поданикъ. Отъ друга страна, г-да, тия хора, които сж избрали Шишманова за депутатъ, вѣрвамъ, че знаятъ какво пише нашата Конституция. Тѣй като избирателитѣ сж приели да го избератъ, тѣ го считатъ за Български гражданинъ, защото ако го знаеха, че е чуждъ поданикъ нѣмаше да го избератъ. Слѣдователно, като гледаме туй, мисля, нѣмаме мотиви на които да се основемъ, за да касираме избора на Шишманова, като чуждъ поданикъ.

Градинаровъ: Г-да! По подигнатия въпросъ отъ г. Басмаджиева, че Д-ръ Шишмановъ, който е избранъ за прѣдставителъ отъ Раховската Околия, билъ чуждъ поданикъ и трѣбвало да се касира, азъ ще кажа нѣколко думи въ отговоръ на ония, които наведе г. Симидовъ

Г. Симидовъ се сеилаваше да казва, че Д-ръ Шишмановъ не билъ чуждъ поданикъ. Азъ нѣма да се сеилавамъ на тия доказателства, които прѣдстави г. Симидовъ, че Д-ръ Шишмановъ трѣбва да е Български поданикъ, понеже е занимавалъ държавна служба и като такъвъ, той е трѣбвало да бжде Български поданикъ. Ще обърна вашето внимание, г-да, върху чл. 65 отъ Конституцията, който казва (чете): „Само български поданици могатъ да заематъ длъжности по държавна, общественна и военна служба.“ Но има другъ членъ, който казва, че и чужди поданици могатъ да се приематъ на държавна служба. Слѣдователно, това не е мотивъ, че г. Шишмановъ е билъ Български поданикъ, като е билъ на служба. Може да е чуждъ поданикъ и да бжде на Българска служба. Имаме ние на служба генерали; архитекти, доктори и др., които бѣха чужди поданици. Слѣдователно, да ни убѣждаватъ нѣкои, че Д-ръ Шишмановъ е Български поданикъ, на това основание, че той е билъ на служба, сж основания ничтожни и които не сж въ състояние да прѣтърпятъ и най малката критика. Зная само едно нѣщо, че Шишмановъ е билъ избранъ за прѣдставителъ и въ първата сесия на второто обикновенно Събрание — ако бихъ ималъ протоколътъ сега на ръка, бихъ посочилъ, че при провѣрката на изборитѣ самъ Шишмановъ се е

призналъ, че е чуждъ поданикъ, и за туй оставилъ мѣстото, което трѣба да занимава единъ н. прѣдставитель въ Народното Събрание. Но азъ нѣма да отида до тамъ и да утвърждавамъ, че г-нъ Шишмановъ е чуждъ поданикъ. Да бъдемъ чисти въ съвѣстѣта си, прѣди да признаемъ Д-ра Шишманова за чуждъ поданикъ и да го касираме, а напротивъ, ако не е чуждъ поданикъ, да го признаемъ за депутатъ, азъ ще моля Народното Събрание да отложи разгледването на неговия изборъ, до гдѣто правителството чрѣзъ нашия прѣдсѣдателъ ни прѣдстави, какъвъ е поданикъ Д-ръ Шишмановъ. (Гласове: съгласни).

Но на друго нѣщо азъ ще обърна вниманието ви, г-да. Чухъ отъ нѣкои приятели въ г. Търново, че единъ отъ избранитѣ въ Раховската околия прѣдставитель, билъ съвпадалъ въ чл. 2 буква е отъ избирателния законъ, който казва, че не могатъ да бждатъ избрани за прѣдставители злонамѣренитѣ фалити (мохлюзигѣ.) Като знаа, че всички прѣдставители сж дали клѣтва, какъ тѣ ще пазятъ свѣто и ненарушимо конституцията, съществуващиѣ въ страната закони, азъ ще помоля тоя господинъ да каже по съвѣсть: истина ли е това или не. Ако самъ той каже, че това е тѣй, то само по себе си са разбира, че изборътъ му трѣба да се касира, ако ли не, то изборътъ ще трѣба да се утвърди. Тоя прѣдставитель е г-нъ Христо Симиловъ. Казватъ хората, че едно врѣме, когато г-нъ Симиловъ живѣлъ въ г. Търново, той билъ фалиралъ. Ако това е истина, то г-нъ Симиловъ не може да бжде прѣдставитель, ако това не е истина, то ще кажа на онѣзи, които сж ми казали това, че тѣ сж лжци. За това, азъ моля г-на Симилова, като честенъ човѣкъ, който се е клѣлъ, по чиста съвѣсть да каже: — „да“ или „не“ и азъ съ това ще бжда задоволенъ и спокоенъ въ съвѣстѣта си, когато ще гласоподавамъ „за“ или „противъ негова изборъ.

Хр. Симиловъ: Г-да! Срѣщо такъвъ псувачъ като г. Градинарова, азъ нѣма какво да кажа.

Градинаровъ: Да си земе думата назадъ.

Прѣдсѣдателъ: Бждете благоприлични въ говорението си.

Хр. Симиловъ: Не мога да зема думата, защото отъ освобождението на България до сега азъ съмъ билъ депутатъ, изключая Събраниято въ врѣме на прѣврата. Имахъ и тогава неприятели по силни отъ сега, обаче тогава не видѣхъ да се помене подобно нѣщо, имаме протоколи и всѣки може да види, че това, което казва, г. Градинаровъ е ис-

тинска лжа. Азъ съмъ билъ депутатъ въ Великото Народно Събрание въ Търново, сжщо съмъ билъ и въ всичкитѣ до сега камари, ставали сж провѣрки, говори ли сме, прѣпирали сме сж, но такава нѣщо нѣма. Пакъ казвамъ, то е псувня.

Прѣдсѣдателъ: Това може да е невѣрно, но не е псувня.

Хр. Симиловъ: Говорението на г. Градинарова и нему подобни, всѣкога е имало за цѣлъ да опиянява своигѣ политически противници и да ги хвърля единъ день въвъ отъ камарата. (Гласове: лжжешъ). Това лжжешъ азъ съмъ го чувалъ много пжти, но то не прави честъ на Народното Събрание.

Мжчно е човѣкъ да защитава себе си, но нѣма какво да се прави. Азъ не разбирамъ прѣдговорившия какви мотиви и доказателства има да казва това, инакъ азъ можа да кажа, че той псува, защото азъ съмъ билъ въ толкова Събрания депутатъ отъ освобождението на България, и сега прѣвъ пжтъ чувамъ това. Азъ нѣмамъ какво да се защитавамъ повече, защото Великото Народно Събрание е тукъ сждия и може да се произнесе, както за Д-ра Шишманова, така и за мене; но не е за чудо, че може да стане и днесъ това, което ставаше въ миналитѣ Събрания, като се касираха нѣкои само за туй, за онуй и пр. Днесъ се играе това хоро и може да стане и сега. (Гласове: на прѣдмета).

Азъ незная, г. Градинаровъ какъ излиза да казва такива работи, когато азъ съмъ билъ толкова пжти въ Събраниято и никога не е ставало дума тукъ за мене, за подобни работи

Прѣдсѣдателъ: Вие заявявате г. Симиловъ, че заявлението на г. Градинарова е невѣрно?

Градинаровъ: Г-да! Незная, да ли нѣкой отъ васъ чу понапрѣдъ отъ мене, когато говорѣхъ да псувамъ или не г. Симилова. Ще оставя за негова смѣтка. Ако цитирахъ думи, които сж въ избирателния законъ и ако това е прѣстѣпление, ще искамъ о-сжждане отъ васъ. Азъ казахъ просто, че има лица, които подпадатъ къмъ чл. 2, т. е. които не могатъ да бждатъ прѣдставители, защото сж били фалити. Азъ оказахъ на лицето и го молихъ да каже да или не. Въмѣсто това, той говори съвършено за други нѣща.

Г. Симиловъ, за да не отговори на въпроса, казва, че билъ депутатъ въ нѣколко Народни Събрания и се поддържа въ това! Незная, да ли може да се поддържа такава нѣщо или не, но случая прѣдизвика, щото Събраниято да стане тукъ, а въ турско врѣ-

ме г. Симицовъ е билъ въ Търново, а азъ чувамъ отъ Търновскитѣ граждани да казватъ, че билъ фалиралъ тогава и билъ си изгубилъ гражданскитѣ права. Азъ помолихъ г. Симицова да каже тъй ли е, или не и неискахъ да убѣждавамъ прѣдставителитѣ въ вѣрността, нито на едното, нито на другото. Но, ако е лъжа, то ще кажа на Народното Събрание, че тия, които ми се казали подобно нѣщо за г-на Симицова, се ме лъгали. Ако каже г. Симицовъ, че е тъй, тогава ще се касира избора му, а ако каже, че не е тъй, тогава друго нѣщо.

По-напрѣдъ чухме заявленията на комисията, че единъ отъ народнитѣ прѣдставители нѣкой си Иванъ Живковъ билъ неграмотенъ и Народното Събрание рѣши, щото самъ г-нъ Живковъ да отговори на въпроса: грамотенъ ли е или не. Слѣдователно, понеже сме направили вече прецедентъ, щото самитѣ прѣдставители да отговорятъ на въпроса: — притѣжаватъ ли тѣ правото на избираемъ или не, то затова и азъ се обърнахъ направо къмъ г-на Симицова и го молихъ най учтиво, да каже: истина ли е това или не, съ което азъ, както и вие г-да прѣдставители, ще бъдете, ми се чини, задоволни. Ако въ това ми питане може нѣкой да съзрѣ нѣкоя псувня, то готовъ съмъ да отгѣгля запитванието си, стига само г-нъ Симицовъ да се не счита за докаченъ.

Славковъ: Нѣма да говоря по подигнатия отъ г-на Градинарова въпросъ, ще говоря по въпроса за г-на Д-ра Шишманова. (Гласове: исчерпано е!) До колкото съмъ чувалъ г-да. . . . (Гласове: рѣшено е, исчерпано е!) г-нъ Д-ръ Шишмановъ. . . .

Прѣдсѣдателъ: Въпросътъ за избора на г-на Д-ра Шишманова не е още рѣшенъ.

Славковъ: Имамъ да кажа, г-да прѣдставители, че въпросътъ за г-на Д-ра Шишманова не е още рѣшенъ. (Шумъ. Тропанье. Гласове: исчерпано е!) Азъ ми е жалко г-да. . . .

Прѣдсѣдателъ: Въпросътъ за г-на Д-ра Шишманова не е още рѣшенъ. Г-нъ Басмаджиевъ направи прѣдложение, да се касира, защото билъ чуждъ подданикъ. А г-нъ Градинаровъ прѣдложи, за да се удовлетвори Народното Събрание, да се отложи провѣрката по избора на г-на Д-ра Шишманова, додѣто се изискатъ официални свѣдения отъ Правителството, относително подданството му. Приема ли Народното Събрание прѣдложението на г-на Градинарова: да се отложи провѣрката на избора на Д-ра Шишманова? (Гласове: приема!) Който неприема това прѣдложение, да си дигне ржката. (Меншесвто.) Приема

се. И тъй провѣрката на Д-ра Шишмановия изборъ се отлага.

Моля г-да записанитѣ да говорятъ по въпроса за г-на Симицова.

Векилски: Азъ, г-да прѣдставители, съмъ дошелъ повече да слушамъ отъ колкото да говоря.

Кл. Спространовъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Градинаровъ доста разясни по фалита на г-на Симицова, да каже г-нъ Симицовъ *да* или *не*. А г-нъ Симицовъ стана да говори бабини деветини. Нека каже *да* или *не*.

Цвиля: Г-да прѣдставители! По подигнатия въпросъ отъ г-на Градинарова, за да се касира г-нъ Симицовъ, понеже билъ фалитъ, г-нъ Градинаровъ не прѣдстави доказателства, съ които да докаже той, че дѣйствително г-нъ Симицовъ е билъ фалитъ, а му прави прѣдложение да излѣзе прѣдъ прѣдставителитѣ да каже *да* или *не*. Моля ви, г-да прѣдставители, умѣстно ли е това нѣщо? Азъ немогъ да си помисля, какъ ще каже самъ нѣкой, какъвъ е билъ. Неможе да бжде. Първото нѣщо, когато прави нѣкой прѣдложение е, че трѣба да подкрѣпи съ доказателства, трѣба да го покрѣпи съ документи, които да доказватъ убѣдително на Събранието, че чловѣкътъ е дѣйствително такъвъ. Г-нъ Градинаровъ, ако искаше да докаже, че дѣйствително г-нъ Симицовъ е фалитъ, тъй като Великото Народно Събрание се е свикало въ Търново, то той трѣбаше да земе отъ Велико Търновската Община свидѣтелство, съ което да докаже, че дѣйствително въ турско врѣме г-нъ Хр. Симицовъ е билъ фалитъ. Щомъ такова нѣщо не ни прѣдставлява, избора на г-на Симицова по никой начинъ неможе да се касира. Сега може да стане само това. Ако желаятъ народнитѣ прѣдставители, да потвърдятъ изборитѣ на другитѣ депутати отъ настоящата околия, а избора на г-на Симицова да остане висящъ, тъй щото, въ утрѣшното засѣдание, г-нъ Градинаровъ да ни прѣдстави свидѣтелство отъ В. Търновската Община, съ което да докаже фалитѣтъ на г-на Симицова,

Хр. Симицовъ: Моля ви се, г-да. Азъ и по-напрѣдъ казахъ, че това е клѣвета и ругание. Това е лъжа и го отказвамъ. Защото азъ искамъ, г-нъ Градинаровъ да ми прѣдстави документъ, рѣшение отъ едно сѣдилище, съ което рѣшение да се доказва, че съмъ осъденъ като фалитъ. До тогава азъ отказвамъ подобно нѣщо и пакъ казвамъ на г-на Градинарова, че това е лъжа.

Заради това, дѣто каза г-нъ Градинаровъ, че

съмъ фалитъ, азъ казвамъ, че не съмъ и казаното отъ него е лъжа. Той трѣва да извади документъ отъ съдилището, което ма е осъдило, иначе е клевета. Казвамъ пакъ, че се играе същото хоро, както се играеше и въ прѣдшнитѣ събрания.

Ст. Паница: Г-да прѣдставители! За г-на Симидова се каза, че е фалитъ и като такъвъ, той не можалъ споредъ закона да бѣде избранъ за депутатъ. Азъ мисля, че по закона, думата „фалитъ“ не може да се каже за единъ чловѣкъ, който е билъ честенъ търговецъ и му е дошло нещастие да испадне и послѣ трѣба да се изгуби отъ свѣта. Но именно, законодательтъ е разбиралъ фалитъ, който е злонамѣренъ. Има много фалити, които могатъ да дадѣтъ фалиментъ по станало злощастие, а послѣ стане конкордатъ 30%, 40% и т. н. т. Такъвъ чловѣкъ пакъ има право за граждански правдини. Заради това, азъ мисля, че трѣба да се прави разлика между злонамѣренни фалити и фалити по нещастие.

Тако Ангеловъ: Въпросътъ, който ни занимава е тозъ: да ли трѣба да се касира избора на Хр. Симиловъ на основание, че нѣкога е фалиралъ, или трѣба да се остави депутатъ на основание на това, че не е фалиралъ. Тозъ въпросъ се подигна отъ почитаемий г-на Градинарова. Той запита г-на Хр. Симилова да му каже: да ли сж вѣрни тѣзи слухове, които е чулъ или които хората казвали, че мѣжду Раховскитѣ депутати имало единъ фалитъ, който споредъ закона не може да бѣде депутатъ. Г-нъ Градинаровъ въ своята речъ каза, че по слухове настоява и заявява, че г-нъ Хр. Симиловъ е фалитъ; слѣдователно, ако той се признавалъ за такъвъ, нека каже; или ако не се признава, нека откаже. И отъ това слѣдваше да се заключи, че Хр. Симиловъ като каже, че не е фалитъ, г-нъ Градинаровъ трѣбаше да се задоволи. Г-нъ Симиловъ каза, че е билъ въ нѣколко народни събрания прѣдставителъ, и че ако е билъ такъвъ, какъвто го нарича г-нъ Градинаровъ, то другитѣ депутати още на врѣме щѣха да го касиратъ; а отъ тѣхъ като не се е подигналъ такъвъ въпросъ, то слѣдва да се заключи, че не е падналъ въ тази категория. Толкозъ повече, като се има предъ видъ, че тозъ, който подигна такъвъ въпросъ, е длъженъ съ силни фактове да прѣдстави документи и да докаже. Съ други думи казано, трѣба да поискаме отъ г-на Градинарова, да прѣдстави тукъ рѣшение отъ едно съдилище, което рѣшение да казва, че дѣйствиелно Хр. Симиловъ е фалитъ. Нѣма ли такава рѣшение? Не съществуватъ ли такива ар-

гументи? — Слѣдва да се заключи, че основанието или мнѣнието на г-на Градинарова е неоснователно.

Колкото до това обстоятелство, че Хр. Симиловъ е билъ депутатъ въ Софийскитѣ събрания, азъ ще кажа, че по миналата година, IV-о Обикновенно Народно Събрание го провѣри и прие за депутатъ. Слѣдователно, казвамъ, че не може по голи въображения да лишаваме прѣдставителитѣ отъ депутатскій мандатъ. Трѣба нашитѣ рѣшения да бѣдѣтъ безпристрастни и основани на неоторими мотиви.

Заради това, г-да прѣдставители, азъ казвамъ и моля всички васъ, додѣто г-нъ Градинаровъ не прѣдстави доказателства, че г-нъ Хр. Симиловъ е фалитъ, той нѣма право да го нарича такъвъ. (Гласове: вѣрно! исчерпано е!)

З. Градинаровъ: (Гласове: исчерпано е! Исчерпано е! Долу!) Азъ за разяснение искамъ да кажа . . . (Шумъ. Тропотъ. *Викове;* исчерпано е! Исчерпано е! Той каза, че съмъ билъ псувачъ . . . но . . . (Тропание. *Викове:* исчерпано е! исчерпано е!) Азъ трѣба да кажа . . . (Шумъ. *Гласове:* исчерпано е! *Единъ гласъ:* хората избиратъ прѣдставители, а ти ги наричашъ фалити; прѣдстави едно рѣшение, че тогава го обвинявай!)

Прѣдсѣд: (Звъни.) който не езелъ думата, нѣма право да говори. Оставете оратора да говори.

Градинаровъ: (Продължава.) Азъ искахъ да кажа, защото г-нъ Хр. Симиловъ . . . (*Викове:* исчерпано е! Шумъ. Тропание.) Семо двѣ думи искахъ да . . . (Тропание.) Не съмъ казалъ никаква дума . . . (*Гласове:* исчерпано е!) Нека общественото мнѣние осъди г-на Симилова, ако той не е казалъ истината . . . (Шумъ. Не се чуе. Оратора спира.)

Прѣдсѣд: (Звъни.) Моля тишина г-да. Думата има г-нъ Китанчовъ.

Китанчовъ: Азъ ще кажа нѣколко думи, за да се прѣкратятъ дебатитѣ. Говори се твѣрдѣ много. Поиска се отъ г-на Симилова, да каже явно; истина ли е фалитъ или не. Симиловъ каза, че не е. Ако не вѣрваме г-на Симилова, трѣбаше да имаме рѣшение отъ съдилището или другъ нѣкакъвъ документъ. Щомъ г-нъ Градинаровъ ни не прѣдстави такъвъ документъ, ние не можемъ да го касираме, и азъ съмъ на мнѣние да го утвѣрдимъ. Нѣмаме актъ възъ основание на който да го касираме.

Прѣдсѣд: Г-нъ Градинаровъ каза, че е удовлетворенъ отъ отговора на г-на Симилова и че си отъ-

тѣглява думитѣ; слѣдователно, заявлението на г-на Градинарова остава като невѣрно.

Понеже избора на г-на Д-ра Шишманова се отложи, за останалитѣ избрани прѣдставители комисията прѣдлага да се утвърдятъ като законни. Който не приема прѣдложението на комисията, да си дигне ржката. (Никой не дига) Значи изборитѣ въ Раховската околия, съ исключение избора на Д-ра Шишманова се потвърждаватъ.

Доклад.: (Чете:) „Въ Бѣло-Слатинската околия изборитѣ не сж станали, понеже не сж се явили избирателитѣ. Дохождаме въ Свищовското Окржжие.

Свищовско Окржжие

Свищовска Околия.

На 28-й Септемврий 8 часа прѣдъ пладнѣ въ помѣщението на Общинското Управление събрани избирателитѣ, въ присѣдствието на единъ членъ отъ постоянната комисия и градския кметъ, избрали бюро, което съгласно закона се раздѣлило на три секции. Въ врѣме гласоподаванието часа 11 и 10 минути постѣпило заевление отъ страна на 7 души граждани, които сж прѣдставили туй заявление на сжщия день околийскій митингъ и упълномощени отъ 2000 души. Бюрото взе рѣшение да се приложи протеста при протокола, и комисията, слѣдъ разгледванието му, доде до заключение, че тоя протестъ е направенъ само отъ 7 души, които сж го подписали, безъ да се окаже опълномощени отъ мними нѣкои си 2000 души. Въ 2 часа и 10 мин. подиръ пладнѣ постѣпило е друго заявление съ 130 подписа на избиратели, които подържатъ законността на изборитѣ и опровергаватъ доводитѣ на горния протестъ. Точно въ 5 часа гласоподаванието се свърши и се пристѣпи къмъ изброявание на гласовѣтѣ. Слѣдующитѣ кандидати сж получили най-много гласове: 1.) Хр. М. Теохоровъ 898 гл.; 2.) Ат. Гр. Каракашевъ 898 гл.; 3.) Алеко Семизовъ 897 гл.; 4.) Александръ Шишмановъ 897 гл.; 5.) Теофанъ Ив. Паневъ 896 гл.; 6.) Георги Стамовъ 896 гл.; 7.) Хр. Петровъ 892 гл.; 8.) Бойчю Богрянковъ 891 гласа. Понеже изборитѣ сж станали въ пълненъ порядкъ и

съгласно изискванията отъ закона, а доводитѣ на поменатия протестъ не сж основателни, то комисията намира изборитѣ за законни и моли почитаемото Събрание да се потвърдятъ поменатитѣ лица.“

(Утвърждаватъ се.)

Никополска Околия.

На 28 ий Септемврий часа 9 прѣдъ пладнѣ въ г. Никополъ при присѣдствието на члена отъ постоянната комисия и гр. Кметъ и на повече отъ 50 души избиратели, избрало се е бюро, което се е раздѣлило на три секции. Слѣдъ гласоподаванието, окаяло се е, че присѣдетъ ували 876 избиратели и бюлетинитѣ излѣзли толковъ. Отъ кандидатитѣ вишегласие получили: 1.) Атанасъ Дончовъ 860; 2.) Стоянъ Горановъ 777; 3.) Алексий Дюлгеровъ 710 гл.; 4.) Кирчю Николовъ 546 гл.; 5.) Марко Р. Марковъ 419 гл.; 6.) Никола А. Мариновъ 394. Постѣпило е едно заявление, но послѣ е пакъ отгѣглено отъ сжщитѣ. Тѣй щото, комисията е на мнѣние да се утвърдятъ горѣпоменатитѣ лица.“

(Утвърждаватъ се.)

Прѣдсѣд.: Дневний редъ се исчерпа, г-да прѣдставители!

Ил. Вълчевъ: Г-да Прѣдставители! Дневний редъ е исчерпанъ. Азъ, до колкото имамъ свѣдения отъ прѣдсѣдателитѣ на секциитѣ на провѣрочната комисия, всичката работа на комисията е готова и бихъ молилъ, за да свършимъ по-скоро своята работа, да има и сугренъ прѣдъ обѣдъ засѣдание, защото по Правилника е прѣдвидено да имаме засѣдание само послѣ пладнѣ. Но прѣдъ видѣ, че трѣба по-скоро да свършимъ работата си, прѣдлагамъ да се засѣдава и сутрѣнь отъ 9 до 12 или отъ 10 до 12.

Прѣдсѣд.: Който отъ г-да прѣдставителитѣ приема прѣдложението на г-на Вълчева, щото утрѣ прѣдъ пладнѣ да имаме засѣдание, да си дигне ржката. (Меншество.) Значи, неприема се прѣдложението на г-на Вълчева.

Недѣлевъ: Въ едно отъ миналитѣ засѣдания г-нъ Дюкмеджиевъ бѣ направилъ прѣдложение за избирание Комисия, която да направи проектъ за отговоръ на тронното слово, и понеже ставатъ двѣ засѣдания какъ не се явява г-нъ Дюкмеджиевъ, то азъ отъ своя страна правя прѣдложение за това и моля бюрото да го тури на дневний редъ за утрѣшното засѣдание.

Председателъ: Това предложение е турено на дневний редъ.

И тъй, г-да представители, дневний редъ е исчерпанъ. Утрѣ ще имаме заседание отъ 1 до 6 ча-

са и ще слѣдваме проверкитѣ на изборитѣ. Подиръ ще слѣдва предложението на г-на Недѣлева за избирание Коммисия за отговоръ на тронното слово.

Засѣданието се закрива.

(Закрито въ 5 часа и 30 минути послѣ пладнѣ.)

Председателъ: Г. Живковъ.

Подпредседатели: { Д. Тончевъ.
Д-ръ Вачевъ.

Секретари: { Т. х. Станчевъ.
З. Градинаровъ.
Д. Ризовъ.
К. Калчовъ.

Секретари: { А. Явашовъ.
Т. Китанчевъ.
Д. Куртевъ.
Каракашевъ.